

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Aarsskrift

udgivet af

Haslev Seminariums Elevforening

under Redaktion af

H. RØRBÆK MADSEN.

.....
1930
.....

INDHOLD:

	Side
1. Beretning	3
2. N. H. Rasmussen: Haslev Seminarium i 1930.	7
3. Jakob M. Hansen (1913): Konnersreuth-Mysteriet	22
4. N. A. Frederiksen (1918): Opdragelse til Fred	43
5. J. M. Jensen (1916): Om den moderne euro- pæiske Erhvervskultur.	52
6. N. Jørgensen (1925): Skolen og Opdragelsen .	61
7. P. Julius Damgaard (1924): Kuang Mien Lu .	66
8. Hans Schnell: Seminarielivet i 1930	72
9. Fra Aar til Aar:	
I. Haslev-Klubben	82
II. Forflytninger m. m.	83
III. Tilgang af nye Medlemmer	85
10. Regnskab for Aaret 1929—30	87

Beretning.

Som meddelt i sidste Aarsskrift skulde Haslev Seminariums Elevforening afholde Generalforsamling i Tilknytning til Seminariets Jubilæumsfest. Generalforsamlingen holdtes den 23. August under meget stor Deltagelse. Der var to Ting paa Dagsordenen: Valg af 3 Medlemmer til Bestyrelsen og Forslag om Udgivelse af »Haslevbogen«.

Efter Tur afgik følgende Medlemmer af Bestyrelsen: Fru Agnes Jensen, Willadsen og Lambertsen. Da Fru Jensen ikke ønskede Genvalg, foresloges i hendes Sted Frk. Olga Torsbakke, mens Willadsen og Lambertsen foresloges paa ny. Da der ikke fremkom andre Forslag, erklæredes de tre for valgt.

Formanden fremkom med en Redegørelse for de Forhandlinger, Bestyrelsen havde ført i Anledning af den i Aarsskriftet fremsatte Tanke om Udgivelse af en Bog, der skulde indeholde et Billede af hver Lærer og Lærerinde, der var dimitteret fra Haslev Seminarium, samt korte Oplysninger i Tilknytning hertil. Bestyrelsen havde besluttet at paabegynde Arbejdet, saa Bogen kunde udkomme til Jubilæumsfesten; men dels blev man klar over, at Arbejdet vilde tage meget længere Tid end anslaaet, og dels kunde Bestyrelsen ikke optage et Laan (hvilket muligvis vilde blive nødvendigt for Udgivelsen), hvis ikke den havde Generalforsamlingens Tilladelse til at optage Laanet i Foreningens Navn.

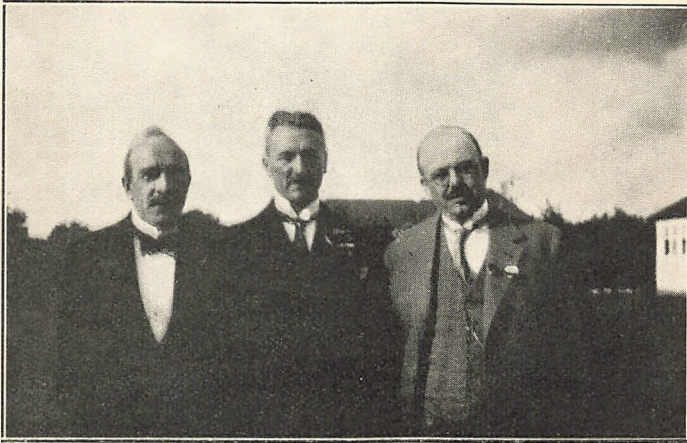
Formanden foreslog derpaa, at man skulde søge Bogen udgivet til 1933, da den saa kunde komme til at rumme Billederne af 25 Hold. Den vilde da kunne fremtræde som en interessant og værdifuld Festbog i Anledning af 25-aars Dimittendjubilæet. Dette Forslag vedtoges enstemmigt, og Generalforsamlingen gav derefter Bestyrelsen Bemyndigelse til at optage et Laan i Foreningens Navn, hvis dette bliver nødvendigt.

Hermed har Generalforsamlingen stillet Bestyrelsen over for en stor Opgave. Der skal indsamles Billeder og Oplysninger fra ca. 11—1200 Mennesker. Dette Stof skal dernæst ordnes, inden det kan overgives til Bogtrykkeren, der saa igen maa lade fremstille ca. 1200 Klichéer, inden Trykningen med paafølgende Korrekturlæsning kan begynde. Bestyrelsen regner med, at Arbejdet vil strække sig over 2 Aar. Det Arbejde, Bestyrelsen har at gøre, skal imidlertid nok blive gjort, selv om vi er klar over, at det bliver ret betydeligt; men der er to absolutte Betingelser for, at det kan lykkes. Den ene er, at enhver vil udfylde Skemaet og sende det til Willadsen sammen med Billedet; den anden er, at tilstrækkelig mange vil bestille Bogen. Hvis ikke der bliver et rimeligt Antal, bliver Bo-

gen for dyr. Dersom omtrent alle vilde have Bogen, kunde den vel leveres for ca. 6 Kr.; men selv om den skulde gaa noget højere op, kunde det vel gaa alligevel. Vi vil derfor anslaa Prisen til at ligge mellem ca. 6—8 Kr. Da Foreningen faar Udgifter ved Fremstillingen, er det rimeligt, at Ikke-Medlemmer betaler 2 Kr. mere.

Nu vil jeg saa indtrængende bede om, at alle vil udfylde og indsende Skemaet med Billede snarest muligt til W. Willadsen, Melløse pr. Skævinge.

Efter Valget samledes Bestyrelsen til Møde og konstituerede sig med Lambertsen som Formand, Rørbæk Mad-

Bestvrelsens Sværdside.

sen som Redaktør og Willadsen som Kasserer, mens Frk. Louise Skovgaard, Amalievej 19³, København, skulde samle Nyhedsstof til Aarsskriftet fra Aargangene 1922 til Dato, og Frk. Olga Torsbakke, Johannevej 2, Charlottenlund, samler fra Aargangene 1908—21. — Enhver, der har noget at meddele, som har Interesse for Foreningens Medlemmer, bedes sende det til én af de to, og Redaktøren

vilde gerne have meget mere af den Art Stof, end han hidtil har faaet.

Bestyrelsen vedtog at lade afholde Elevstævne i Haslev 1933. Det er sidste Aar, der dimitteres efter den gamle Ordning, og det er 25 Aar siden den første Dimission.

Endelig skal jeg meddele, at Bestyrelsen overrakte Seminarielærer Hougaard en Gave fra Elevforeningen i Anledning af, at han havde været ansat ved Seminariet i 25 Aar.

En hjertelig Hilsen til alle Foreningens Medlemmer.

M. LAMBERTSEN.

HASLEV SEMINARIUM I 1930.

Saa gik 1930 – 25de Aaret for Seminariets Begyndelse til Ende – og jeg skulde nu ved det nye Aars Begyndelse give den sædvanlige Oversigt over, hvad der skete paa Haslev Seminarium i 1930. Jeg kan ikke lade være med først at udtrykke min Forundring over, hvor hurtigt et Aar gaar; og jeg kunde ogsaa tænke mig, at fhv. Elever fra de første Aargange vil indrømme det samme, naar de tænker tilbage. Mon der ikke er en Del af dem, der synes, at de 20–25 Aar der er gaaet, siden de kom hertil for at gaa paa Seminariet, er gaaet forbavsende hurtigt. Og er det Tilfældet, da minder det os om at bruge den kostbare Tid paa den rette Maade, den Tid, der ustandseligt rinder, og hvis Minutter og Timer aldrig mere kommer igen. Maatte da de hurtigt hensvundne Aar lære os at faa anvendt 1931 paa en bedre Maade end de tidligere Aar!

Med Hensyn til Lærerkrafter skete i 1930 den Forandring, at Lærer ved Forberedelsesklassen, Carl Larsen, fra 1. August at regne blev ansat som Timelærer ved Glostrup Kommuneskole efter i 3 Aar at have virket her. Hans Efterfølger blev hidtilværende Lærer ved »Holsteins Minde«, S. Frank (dim. herfra 1929), der har samme Fag og Time-tal som Lærer Larsen.

Ligeledes har Frk. Andreassen ved Haslev Kommuneskole paa Grund af svigtende Helbred set sig nødsaget til at fratræde som Lærerinde i praktisk Skolegering for III. Klasses Elever. Frk. Andreassen har fra Seminariets Op-

rettelse været knyttet til det som Øvelseskolelærerinde, og jeg føler mig overbevist om, at mange fhv. Elever med Tak vil mindes de Timer, hvori de af hende opøvedes i den praktiske Side af Lærergerningen, og hendes Interesse for dem ved mange Lejligheder.

I hendes Sted er Lærer K. B. Nielsen (dim. fra Haslev 1914) antaget som Lærer i praktisk Skolegerning. Den i Foraaret vedtagne nye Seminarielov har begyndt at virke paa et enkelt Punkt, idet det tidligere krævede Aar i »praktisk Skolegerning« for Optagelse i I. Klasse med indeværende Skoleaars Begyndelse er bortfaldet. Derved blev Lærer K. B. Nielsen og Lærerinde Frk. Kymer, der i 1929–30 havde overtaget denne ved Øvelsesskolen, fritagne, saa Lærer K. B. Nielsen kunde overtage en Del af den egentlige praktiske Uddannelse i III. Klasse. Den øvrige Del af denne varetages som hidtil af Lærerinde Frk. Cläessen, Lærerne H. O. Nielsen og V. Thure samt Overlærer V. Pedersen, der som hidtil fører Eleverne op i praktisk Skolegerning ved Eksamen.

Hvad den nye 4-aarige Uddannelse angaar vides ellers intet. Det nedsatte Udvalg arbejder paa Time- og Læseplan, og disse venter vi skulde foreligge i Løbet af nogle Maaneder.

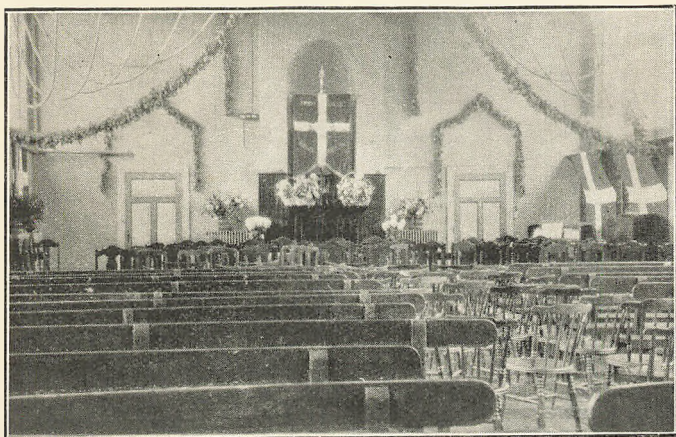
Vort Elevantal er omtrent det samme som i Fjor. Da var der ved Aarets Udgang: 28 Elever i III. Kl., 27 i II. do., 30 i I. Kl. samt 30 i Forberedelsesklassen. Ialt 115. Ved Udgangen af 1930 var der 24 Elever i III. Klasse, 33 i II. do., 31 i I. Kl. samt 32 i F. Kl. Ialt 120. Da det i Fjor var sidste Gang, der optoges Elever til den 3-aarige Uddannelse, fik vi ekstraordinært Tilladelse til at optage 3 udover det tilladte Antal (28) i I. Kl.

Til den afsluttende Eksamen i Maj Maaned bestod samtlige indstillede 28 Elever Prøven med følgende Genemsniitskarakter: 4 ug?, 2 mg×, 8 mg, 12 mg? og 2g×. Første Del af Eksamen bestodes af 25 Elever (2 hindredes formedelst Sygdom). Til Oprykningsprøven til II. Klasse

Dimittenderne 1930.

bestod samtlige Elever i I. Klasse og opflyttedes. Optagelsesprøven afholdtes i Dagene 24.—27. Juni. Til denne indstillede sig 38 Aspiranter, hvoraf 32 bestod. 31 optoges i I. Klasse, og en ønskede at optages og blev optaget paa Aarhus Kvindeseminarium. Overlærer Pedersen, Lærere Frk. Cläessen og Kymer, samt Lærerne H. O.

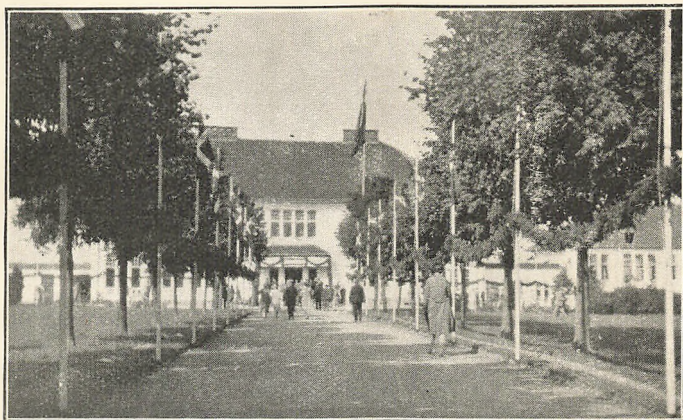

Gymnastiksalen pyntet til Fest.

Nielsen, V. Thure og S. P. Jensen-Rungsted viste Seminariet den Ære at fungere som Censorer.

Efter Anlæg af Centralvarme og Indretning af det fysisk-kemiske Laboratorium, hvorom jeg berettede i sidste Aarsskrift, stod der tilbage en Reparation af Klasseværelser og Gymnastiksal m. m., for at Seminariet kunde præsentere sig saa smukt som muligt til Jubilæet den 22. August. Saasnart Eleverne var rejst paa Ferie, rykkede Haandværkerne ind, og Lofterne hvidtedes i Festsal og Lærerværelse, ligesom samtlige Varmerør overalt blev malede med samme Farve som de tilsvarende Værelser. Tegnesalens Loft og Vægge istandsattes ogsaa, og i de 4 Klasseværelser hvidtedes Lofterne og maledes Væggene op med friske Oliefarver i forskellige Kulører i de forskellige Klasseværelser.

I Gymnastiksalen blev alle Ribber m. m. taget ned og poleret op. Ligeledes blev Væggene limfarvede, og Loftet, der ikke havde været malet siden 1905, blev malet op med nye friske Farver, som sikkert, da Kakkelovnen nu er borte, vil kunne holde sig en Aarrække. Væggen, hvor Kakkelovnen tidligere stod, blev beklædt med Panel, der maledes med en Farve lig Ribbernes og dannede en

Festen begynder.

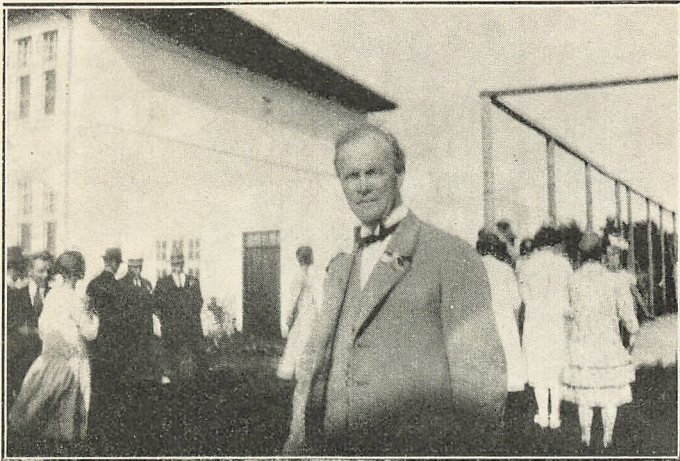
smuk Baggrund for Talerstolen ved Jubilæumsfestlighederne. Endelig hvidtedes Hovedbygning og Gymnastiksal udvendig.

Jeg kan ogsaa fortælle, at Skolebordene blev istandsatte smukt. Bordpladerne afhøvedes, og der kom nye Fodbrædt og Fodlister, hvilke sidste blev belagt med en Metalskinne for Holdbarheds Skyld. Alle de gamle Navne og mer eller mindre skønne Tegninger og Figurer er nu forsvundne, og det er under Erstatningsansvar forbudt at skære i Pladerne.

Med alt dette medgik det meste af Ferien.

Vi begyndte det nye Skoleaar Torsdag den 14. August, saa de nuværende Elever kunde være til Stede og hjælpe til ved Udsmykningen til Jubilæet i den kommende Uge 22. og 23. August. Og uden deres Hjælp kunde vi i det

hele taget aldeles ikke have arrangeret Festen, saadan som det skete. Fra den 20. ved Middagstid var flittige Hænder i Gang med at binde Guirlander, rejse Flagallé, binde Festsøjfer, smykke Gymnastiksalen, hvor Talerne skulde holdes, samt bygge Æresport og træffe Forberedelser til den paatænkte Illumination af Seminariet og Anlægget, om

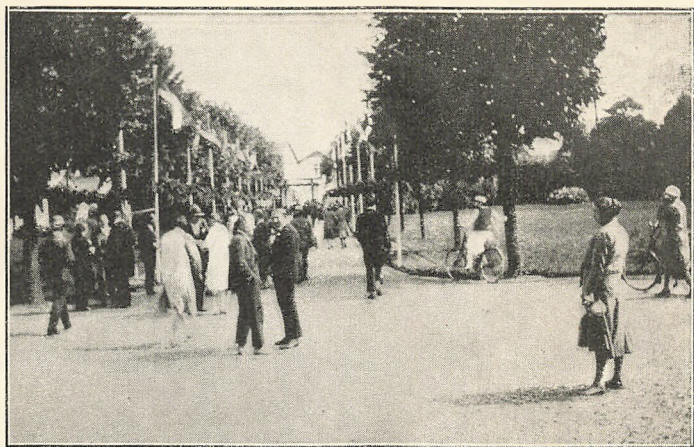

Forstander Rasmussen.

da Vejret ellers holdt. Og det gjorde det; selv om det om Natten før blæste en Del, og der kom en enkelt Byge, fik vi et saa henrivende Vejr til de to Dages Festlighed, som vi kunde ønske os. Alt klappede saa vel, og Planen kunde gennemføres i alle Enkeltheder.

Der var udstedt en Række særlige Indbydelser, og de fleste af de indbudte gjorde os den Glæde at komme. Jeg nævner: Departementschef Aagesen, som Repræsentant for Undervisningsministeriet, (Ministeren selv var indbudt, men kunde ikke være til Stede), Professor N. A. Larsen, Skolekonsulent Kaalund-Jørgensen, Amtmand Topsøe, Provst Nørgaard, (Biskop Fønnesbech-Wulff blev forhindret, da han skulde tale ved Biskop Ludwigs Begravelse samme Dag), Dommer Fabricius, Direktør Opstrup, Fmd. for

Haslev-Frerslev Sogneraad, Sognepræst Bang og Pastor Hein, Haslev-Frerslev Skolekommission, samtlige nuværende Medlemmer af Bestyrelsen for Haslev Seminarium og en Del fhv. Medlemmer, Haslev øvrige Skolers Forstandere m. Fruer, Haslev Kommuneskoles Lærere og Lærinder, Seminariets nuværende Lærere med Fruer og de

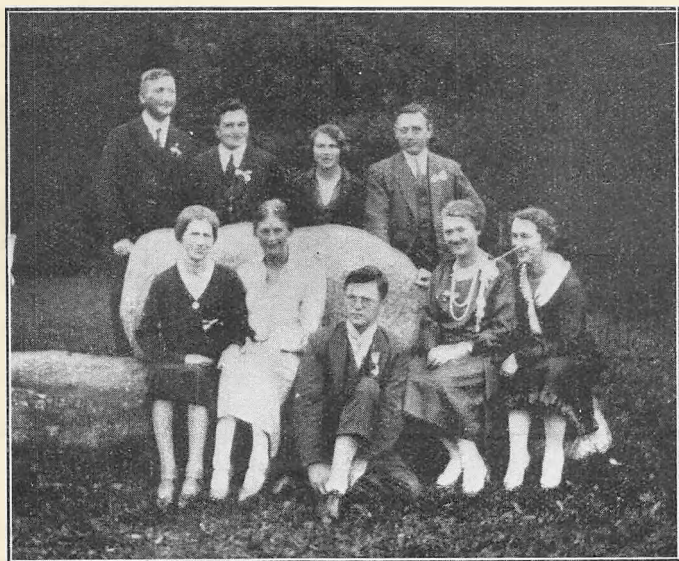

»Traverbane«-Flagallé.

fhv. Lærere Andersen-Testrup, S. P. Nielsen, Danielsen, O. Hansen og S. Andersen. Forst. O. Petersen, Fabriksinspektør Galle samt Pastor Holt var indbudt, men blev forhindret i at komme til Stede. Endvidere glædede det os at se saa mange af de tidligere Elever; alle Aargange af Dimittender var repræsenterede.

Festen aabnedes af Formanden Kl. 2 $\frac{1}{2}$ i den nydeligt pyntede Gymnastiksal. Derpaa talte Professor N. A. Larsen, Seminariets tilsynsførende i de 25 Aar, og jeg sluttede. Fra 4 $\frac{1}{2}$ -5 besaa Deltagerne Lokalerne, og derpaa samledes vi atter til Festmiddagen paa Jernbanehotellet 5 $\frac{1}{2}$. Der var dækket i den store Sal (Balkon og Scene indbefattet) til 390 Personer. Seminariets kvindelige Elever, ialt 32, var tede op, og 12 unge Mænd fungerede her og paa Semi-

nariet som Ordensmarchaller. Efter Middagen, under hvilken der holdtes en Række Taler, og der blev afsunget 4 til Lejligheden digtede Sange, gik Deltagerne ved 9 Tiden op til Seminariet, der nu var bleven smukt illumineret. I Gymnastiksalen afholdtes derpaa under Musiklærer Grahn's Ledelse en Koncert af et Orkester dannet af fhv. Elever.

Jubilerende 20ere.

Senere var der »staaende Kaffe« med Wienerbrød for Festsdeltagerne i Seminariets Klasselokaler, og Kl. 11—11 $\frac{1}{2}$ afbrændtes paa Boldpladsen et smukt Fyrværkeri, hvorpaa Seminarielærer Hougaard sluttede Dagen for os med en Andagt i Gymnastiksalen. Mange af Haslev Bys Borgere benyttede den smukke lune Aften til at tage Del i Festligheden og tilbragte Aftenen i det pragtfuldt illuminerede Anlæg.

Efter Morgenandagten den følgende Dag ved Seminarielærer Jensen holdt Seminarielærer Lambertsen et litte-

rært Foredrag, hvorpaa der fra 10¹/₂—12 var Generalforsamling i Elevforeningen.

Fra 1—4 var der frit Samvær; der holdtes Fodboldkampe og Slyngbold do. mellem gamle og nuværende Elever, og Kl. 4¹/₂ sluttede jeg den vellykkede Festlighed med en Andagt.

Eftermiddagskaffen indtages.

Jeg benytter Lejligheden til at bringe alle Deltagerne i Festlighederne Seminariets Tak, ligesom jeg endnu en Gang takker enhver, der paa en eller anden Maade ydede sin Hjælp til at gøre denne Fest saa udbytterig for os Deltagere.

I September Maaned havde III. Klasse de sædvanlige Udflugter med Hr. Lambertsen til Ringsted, Fjenneslev og Sorø og med mig til Slangerup og Frederiksborg, begge Steder pr. Bil. Den nye III. Klasse havde i Slutningen af Maj og i Begyndelsen af Juni en særdeles vellykket Udflugt til Bornholm, begunstiget af et smukt Vejr og modtaget med Gæstfrihed af tidligere Elever, der nu har Plads derovre. II. Klasse har sammen med Lærerne Hougaard og Jensen haft de sædvanlige Udflugter og Ekskursioner

til Fakse, Stevns, Herfølge, Lellinge m. fl. Steder. Forberedelsesklassen har sammen med Lærer Frank haft en Tur til Stevns Klint med Højerup Kirke og en do. til Holme-gaards Glasværk.

Ved Midsommerfesten St. Hans Aften talte Landstingsmand Jepsen-Christensen, og ved denne Lejlighed afsløre-

Afslutning.

des en Genforeningssten, som sønderjysk Forening havde skænket Seminariet som Tak for Laan af Boldpladsen i en Aarrække ved deres Sommermøde den Aften. Stenen, der er opstillet mellem Forstanderboligen og Gymnastiksalen, bærer Indskriften:

1864	For de gamle som faldt er der ny overalt.	1920
------	--	------

og paa 3 mindre Sten, der tjener som Bæresten, staar:

Stenen skænket af sønderjysk Forening.

Stenen afsløredes af Folketidendes Redaktør M. Jensen, der derpaa overdrog den til Seminariet, paa hvis Vegne Provst Blom overtog den og takkede Foreningen for det smukke Minde.

Jeg kan da ogsaa fortælle, at Seminariet i Efteraaret har faaet indlagt Radio paa Festsalen og har benyttet det ved enkelte Undervisningstimer (Gennemgang af Svensk, enkelte Foredrag og en enkelt Musikunderholdning).

I Statsunderstøttelse til trængende Elever modtog Seminariet i Oktober Maaned 9650 Kr., der fordeltes saaledes:

4750 Kr. til 15 Ansøgere (af 16) i III. Klasse.

4900 Kr. til 19 Ansøgere (af 23) i II. Klasse.

Understøttelserne tildeles i Portioner paa 200—400 Kr. og udbetales med Halvdelen 1. December 1930 og 1. Februar 1931. Af Skrikes Stiftelses Legat fik 2 Elever i III. Klasse hver 75 Kr. i Februar Maaned, 2 Elever i III. Klasse fik hver 200 Kr. af Gerickes Legat. En Elev i II. Klasse har faaet 400 Kr. af Birchs Legat.

Dertil har en Række Elever faaet Understøttelse af deres Hjemsteds Amters Skoleraad varierende fra 50—325 Kr. pr. Aar.

Som i de tidligere Aar har Eleverne ogsaa i 1930 haft Bibeltimer, dels klassevis og dels i Kredse, de sidste i Almindelighed den tredie Lørdag i Maaned.

Ligeledes har vi ogsaa i 1930 haft en Række Foredrag paa Festsalen i Reglen hveranden Lørdag Aften ligesom »Baunen« (Elevernes egen Forening til Underholdning og Foredrag) har haft sine Lørdagaftener. Nedenævnte har i 1930 glædet os ved at tale over de vedføjede Emner for vore Elever:

Viceinspektør Jensen, København: Arbejde og tjene.

Pastor Joh. Larsen, Middelfart: Kristendom og Kultur.

Pastor Hein, Haslev: Af Menighedssangens Historie.

Pastor Jørgensen, Valløe: Island (med Lysbilleder).

Missionær Bodding: Fra Santhallistan.

Sognepræst Hee-Andersen, Herlufsholm: Nyere engelske Digtere (m. Oplæsning).

Pastor Brodersen, Kvislemark: Karl Barth og hans Tanker.

»Baunen« har desuden haft et Par litterære Aftener med Oplæsning og Sang samt et Par Diskussionsaftener med Emner indledet af Eleverne selv.

Af andre Sammenkomster i 1930 maa foruden Klassefesterne i November Maaned nævnes en Fodboldkamp med Elever fra Vordingborg Seminarium i September, hvor der kæmpedes i 3 Hold, og som endte med et stort Nederlag for Haslev, hvorimod vore kvindelige Elever i en samtidig afholdt Haandboldkamp opnaaede at staa paa lige Fod med Vordingborg. Om Aftenen var der en selskabelig Sammenkomst i Gymnastiksalen, hvor Haslev Seminariums Orkester spillede nogle forskellige Stykker, og Tale og anden Underholdning skiftede, til man henad 11-Tiden brød op for at følge Gæsterne til Toget.

Afslutningsfesten for Dimittenderne holdtes Lørdag den 24. Maj i Gymnastiksalen. Mange af Dimittendernes Forældre og Paarørende gjorde os den Glæde at overvære denne. Hverken Censorernes Formand, Prof. N. A. Larsen, eller Bestyrelsens Fmd., Provst Blom, eller Næstformanden, Sanatorielæge Götzsche, kunde være til Stede i Aar. Paa Bestyrelsens Vegne lykønskede Godsforvalter Christov Dimittenderne og Seminariet med det smukke Eksamensresultat, hvorpaa jeg overrakte de unge Lærere og Lærerinder deres Eksamensbeviser. Under og efter den traditionelle Chokoladedrikning talte Elever, Forældre og Seminariets Lærere, medens nogle i Dagens Anledning forfattede Sange blev afsungne.

Den 22. December 1930 sluttede vi saa Undervisningen paa Seminariet med den traditionelle Julefest, om hvilken det vistnok, uden at træde nogen for nær, kan siges, at den bliver jo længere jo bedre, men ogsaa kræver mere og mere Tid, saa den vist ogsaa som saa meget i Dagliglivet

staar foran en »Nedskæring.« Vi samledes henad 7-Tiden i de forskellige Klasseværelser og Vestibulen og gik derpaa, da Dørene aabnedes, ind i Festsalen under Orgelpræludium af Musiklærer Grahn. Under Afsyngelsen af Julesalmer gik vi omkring Juletræet. Derpaa sang et flerstemmigt »Julekor«: »Velkommen igen, Guds Engle smaa«, hvorpaa Formanden Provst Blom klart og tydeligt talte til os om Betydningen af at kunne holde Fest. Efter at Julekoret havde sunget »Kimer, I Klokker . . .« gik Fstedeltagerne atter om Juletræet til Tonerne af »Julen har bragt« og »Den yndigste Rose.« Derefter gik vi ned i Gymnastiksalen, der med Jubilæumsfesten i Sommer i Minde havde faaet en Udsmykning, der drog Tanken hen til denne. Man saa Seminariet og Gymnastiksalen (begge udskaarne i Pap) med sin Udsmykning og Illumination ganske som i Sommer. Iøvrigt var Gymnastiksalen festlig smykket som altid ved Julefesterne. Det faldt mig derfor ogsaa let at bringe Fstedkomiteen Forsamlingens Tak for det store Arbejde, der var nedlagt for at gøre denne Aften saa smuk og indholdsrig som muligt for os. Endvidere talte Næstformanden Dr. Gøtzsche, der ogsaa i sin Tale mindedes Jubilæumsdagen, og Forstander Davidsen, der mindede om Ordet: »Glæder eder i Herren altid.«

Derefter gik vi atter op i Festsalen, hvor Seminarie lærer Lambertsen læste Grundtvigs Digt: »Paaskeliljen,« og Elev Arne Nielsen III. Klasse sang Solo (2 Sange) for os. Atter samledes vi saa i Gymnastiksalen, hvor der opførtes nogle Tableauer fra H. C. Andersens Eventyr: Svinedrengen, Tommelise, Fyrtøjet og som Afslutning »Kejsers ny Klæder.« Dernæst serveredes Desserten, hvorpaa jeg sluttede Festen og Skoleaaret 1930 med en Andagt og ønskede alle Deltagere en glædelig Julefest.

Man vil sikkert kunne forstaa, at jeg, naar jeg ser tilbage paa 1930, ikke kan andet end være taknemlig. Dette Aar hører, som jeg ogsaa i en Julehilsen blev mindet om, til dem, vi i Seminariets Historie kun kan mindes med Tak.

Mindes med Tak for de forbedrede ydre Arbejdsvilkaar, med Tak for det gode Eksamensresultat, med Tak for den vellykkede Festlighed paa Begyndelsesdagen for Seminariets Virksomhed 22. og 23. August, og med Tak for den gode Afslutning paa Aaret. Men jeg føler ogsaa, jeg ved Aarets Slutning har Grund til at takke hver gammel Elev, som i Trofasthed og med Kærlighed husker Haslev Seminarium og os, der staar i dets Arbejde, og som paa mange Maader viste det i det nu svundne Aar. Gud give Dem alle et glædeligt og velsignet Nytaar, og Gud give ogsaa vort gamle Seminarium i de kommende Aar at kunne udføre sit Arbejde og sin Gerning til Velsignelse for vore Elever, til Gavn for den Folkeskole, hvor vi venter, deres Fremtidsgerning vil falde, og til Ære for vor Gud, saa de Ord, vi mindedes om paa Jubilæumsdagen, maa kunne finde deres Opfyldelse i stadig voksende Grad paa Haslev Seminarium:

»Giver Kejseren, hvad Kejserens er, og Gud, hvad Guds er.« (Matt. 22, 21).

Med venlig Hilsen til alle fhv. Elever.

Deres hengivne

N. H. Rasmussen.

Haslev, d. $\frac{2}{1}$ 1931.

P. S.

Skulde der være nogen af Dem, der ikke har faaet Sems. »Jubilæumsskrift«, der ikke er et Skrift om Jubilæet, men en historisk Skildring af Seminariets Oprettelse og Virksomhed med en Del Billeder, en Omtale af Lærerne,

Elever, ydre Begivenheder m. m. i de forløbne 25 Aar til Maj 1930, en Skildring, der var tænkt som Indledning til eller, om man vil, I. Del til den paatænkte »Haslev Stat«, da har jeg endnu et Antal Ekspl. (ca. 150) til Raadighed til Uddeling til Lærere og Lærerinder udgaaede fra Haslev Seminarium. Ved Henvendelse til mig kan De faa den tilsendt.

N. H. Rasmussen.

KONNERSREUTH-MYSTERIET.

DA der i 1926 fremkom Meddelelser om et nyt Tilfælde af Stigmatisering i den bayerske Landsby Konnersreuth, vakte det naturligtvis betydelig Opsigt, ogsaa her i Landet. Men efter som Tiden gik, uden at man saa mere derom i Aviser og Blade, glemte de fleste vel det hele igen eller slog sig til Ro med, at det formodentlig havde været et forbigaaende Fænomen, der, skønt indtruffet i vor oplyste Tidsalder, dog var blevet for daarligt iagttaget og kontrolleret, til at nogen kunde have nogen sikkert begrundet Mening derom. Maaske der ogsaa var dem, der mente at kunne affærdige Beretningerne som Produkter af Overtro og fri Fantasi, og der skal i Pressen have været fremsat Forlydender, som gik ud paa, dels at den stigmatiserede Therese Neumann var blevet »afsøret«, dels at det var lykkedes Videnskaben at finde en »tilfredsstillende Forklaring«.

Det virkelige Forhold er imidlertid, at de underfulde Tildragelser i Konnersreuth hverken er ophørt eller aftaget, men tværtimod vedvarer og tiltager, og at Videnskaben hverken har været i Stand til at afsløre Pigen eller forklare Fænomenerne. Alle, som har deltaget i Undersøgelserne, er tværtimod enige om, at den unge Kvinde afgjort ikke er nogen Bedragerske, og Overlæge, Dr. Otto Seidl i Waldsassen, der betegnes som en af Tysklands mest fremragende Læger, erklærer: »Fænomenet The-

rese Neumann kan man ikke forklare ad medicinsk eller overhovedet ad videnskabelig Vej.«

Paa Grundlag af Efraim Briem: »Stigmatisationer och Visioner« (Sveriges Kristliga Studentrörelses Förlag, Stockholm, 1929) skal jeg i det følgende fortælle lidt nærmere om Konnersreuth-Mysteriet.

Konnersreuth er en Landsby i det nordlige Bayern, en Mils Vej fra Staden Waldsassen, i Nærheden af den bøhmiske Grænse. Ingen Jernbane fører dertil, og Befolkningen lever sit Liv ret uberørt af Tidens rastløse Jag; gennemgaaende synes den at være dybt religiøs og den katolske Kirke inderligt hengiven. Fra Vuggen til Graven føler hvert enkelt Menneske sig under Kirkens stærke og trygge Varetægt. I Hjemmene indtages Hæderspladsen af Krucifikset, omkring hvilket Familien holder sine daglige Andagter, og langs Vejene er der ligeledes Krucifikser, hvor de vejfarende standser og beder deres Bønner.

I disse Omgivelser er Therese Neumann vokset op. Hendes Sjæl har faaet sit Præg gennem det katolske Fromhedsliv, og formodentlig har det ogsaa bidraget til at give hendes Tanker deres Retning, at hun er født paa en Langfredag (1898). Hun er opkaldt efter den hellige Therese »af Barnet Jesus«, og ved Siden af Lidelseshistorien og de katolske Korsvejsandagter har Skrifter om og af denne hellige Kvinde udgjort hendes kæreste Læsning.

I øvrigt berettes det om hende, at hun gennem hele sin Opvækst var en frisk og sund Pige, glad og stilfærdig, stærk og arbejdsom, uden Tegn til Sværmeri eller Overspændthed. Da hendes Forældre er Smaakaarsfolk, maatte hun allerede i Fjortenaarsalderen, efter endt Skolegang, ud at tjene. Hun fik Plads hos en Bonde i Konnersreuth, og da han under Krigen blev indkaldt sammen med den største Del af Egnens øvrige Mandskab, kom Hovedparten af Gaardens Udearbejde til at paahvile

Therese. Hun kørte Gødning og pløjede og kørte bl. a. ogsaa Korn til Waldsassen, ved hvilke Lejligheder hun ofte bar Sække paa 150 Pd. paa sin Ryg.

Saa skete det imidlertid i Marts 1918, at der udbrød Ildløs i en Nabogaard, og derved synes hun at have faaet et Nervechok. Det var dog først under Slukningsarbejdet, da hun hjalp til med at bære Vand, at det mærkedes paa hende, idet hun fik stærke Smerter i Ryggen og sluttelig faldt bevidstløs om. Hun blev baaret til sit Hjem, hvor hun snart kom sig saa meget, at hun atter kunde vende tilbage i sin Plads. Men hun følte sig ikke helt rask, og da det ikke blev bedre med hende, henvendte hun sig efter nogen Tids Forløb til en Læge i Waldsassen, som lod hende indlægge paa Sygehuset. Her tilbragte hun 7 Uger.

Da den Tid var gaaet, fik Forældrene hende hjem til sig igen. Men det var ingenlunde blevet bedre med hende. Tværtimod! Hun havde faaet Krampeanfald, af og til ledsaget af Bevidstløshed, og fra Oktober 1918 blev hun saa daarlig, at hun maatte holde Sengen til Stadighed. I Løbet af Vinteren svækkedes hendes Syn stærkt. Det var det Aar, da den spanske Syge hærgede Landene. I Thereses Hjem laa alle syge, og Faderen, der paa det Tidspunkt endnu var indkaldt til Militærtjeneste, skønt Krigen var endt, fik Orlov til at tage hjem; men Therese kendte ham kun paa Røsten. En Dag i Marts 1919 fik hun et usædvanlig heftigt Krampeanfald. Hun bad da sin Moder tænde Lyset, hvortil Moderen svarede: »Det er jo højlys Dag!« For Thereses Øjne var det mørkt. Hun var blevet blind.

Samtidig aftog baade hendes Hørelse og Taleevne, og hun begyndte delvist at blive lam. »Jeg vilde jo gerne tage imod alt, hvad Gud sendte mig,« siger hun. »Der findes jo intet mere sikkert og urokkeligt end den guddommelige Kærlighed. Men da jeg en Dag mærkede min Moders Taarer dryppe ned paa min højre Kind (i den

venstre havde jeg ingen Følelse mere) — da gik hendes Smerte mig saaledes til Hjerter, at jeg ogsaa selv maatte græde.«

Saaledes gik der fire lange Aar. Therese gennemgik store Lidelser; men hun vedblev at tage det altsammen af Guds Haand, vis paa Guds Kærlighed bag ved det hele. Ja, lidt efter lidt kom hun til at opfatte sine Prøvelser som en særlig Naade fra Gud, en Naadesbevisning, der havde et bestemt Formaal, og det er, som om hun derigennem er blevet beredt og indviet til det høje Kald: at være det fuldkomment villige Redskab i Guds Haand. I alt Fald begynder nu det underfulde at bryde igennem hos hende.

Det begyndte med, at hun opdagede sig i Stand til at tage andres Sygdom paa sig. I 1921—22 led hendes Fader af en ondartet Reumatisme. Therese spurgte da sin Skriftefader, Pastor Naber, om han mente, hun turde bede sin Skytshelgeninde, den hellige Theresa, om at faa Lov til at bære Faderens Lidelse i Stedet for ham, hvilket Skriftefaderen bejaede. Hendes Bøn bar næsten øjeblikkelig Frugt. Allerede næste Dag havde hun stærke Smerter; hendes venstre Arm trak sig sammen og forblev i flere Maaneder saa krampagtig fastpresset mod Brystet, at der opstod en stor Tryksvulst. Og fra samme Tid begyndte Faderen at komme sig.

Dette Tilfælde er ikke det eneste af den Slags; men vi vil nu høre Beretningen om Thereses egen Helbredelse. I April 1923 fik hun sit Syn igen, og hun fortæller selv derom:

Min Fader skulde ud paa en Rejse og traadte om Morgenen hen til min Seng, idet han sagde: »Nu drager jeg af, Resl.« Jeg var vaagen, men kunde ikke se min Fader, som han stod der ved min Seng. Derefter forløb der vel en halv Time. Pludselig aabnede jeg Øjnene og saa da mine Hænder og den hvide Nattrøje. »Drømmer jeg?« tænkte jeg og gned mine Øjne og saa mig omkring.

Jeg saa da mine Helgenbilleder paa Væggen og betragtede dem som gamle, kære Kendinge efter lang Tids Skilsmisse. Nu traadte en Kvinde ind i Rummet. Jeg vidste ikke, hvem det var. »Hvem er du?« sagde jeg forundret til hende. Hun svarede med et Udraab, og da kendte jeg hende paa Stemmen. Det var min Søster Zenzl. I Løbet af de fire Aar, da jeg ikke havde kunnet se hende, var hun vokset meget, og det var derfor, jeg ikke kendte hende straks.

Hastig sprang min Søster ud og raabte paa Moder. Denne kom til. Hun havde ikke forandret sig, og jeg kendte hende straks. Jeg hilsende hende jublende: »Moder, jeg ser alting tydeligt!« Min Moder blev som bedøvet ved denne Meddelelse og vilde daarligt tro det. »Res!, du fantaserer blot!« sagde hun. Med dirrende Hænder holdt hun en Blomsterbuket frem for mine Øjne: thi jeg havde altid elsket Blomster. Jeg greb efter de smaa hvide Blomster. Men Moder tvivlede dog endnu og holdt en anden Buket frem for mig. Da greb jeg efter de røde Blomster og sagde: »Disse Buketter vil passe godt i Kirken.« — — —

Dagen efter kom Lægen. »Hvordan staar det til?« spurgte han. »Godt!« svarede Therese. »Jeg ser.« Lægen spurgte da: »Hvordan tror du, det er gaaet til, og hvem har hjulpet dig?« Moderen svarede: »I Gaar var det den Dag, da Therese »af Barnet Jesus« blev erklæret salig, og vi mener, det er hende, der har hjulpet.« »Ja, det kan jo være!« sagde Lægen.

To Aar senere fulgte den fuldstændige Helbredelse. Therese havde efter 6 Aars Sygeleje faaet ondartede Liggesaar. Hendes venstre Fod havde trukket sig helt op under hende og var dækket med vedvarende Saar, som foraarsagede hende stærke Smerter. »Jeg bad just ikke om fuldstændig Helbredelse,« siger hun, »skønt Guds Magt jo er ubegrænset. Men jeg vilde være meget glad

for en lille Smule Lindring, hvad der ogsaa vilde berede min urolige Moder lidt mere Hvile.«

Saa fik Therese, fra Karmeliterklostret i Reichach, tilsendt nogle Rosenblade, som havde berørt den salige Thereses Grav og dér var blevet velsignet. Disse Blade blev skudt ind under Forbindingen paa den syge Fod, og faa Minutter efter mærkede Therese en stærk Kløe paa det syge Sted. Straks efter var al Smerte forsvundet. Therese bad nu om at faa Forbindingen taget af; men hendes Søster, som lige havde lagt den paa, modsatte sig dette og erklærede, at det kunde vente til næste Dag. Da viste det sig, at der allerede havde dannet sig en fin Hud over Saaret.

14 Dage efter forsvandt Thereses Lamhed. Præsten, som var Øjenvidne til Begivenheden, beretter derom:

»Jeg blev kaldt til den syge, da ingen vidste, hvad det var med hende. Jeg fandt hende liggende med Øjnene ufravendt rettet paa et eller andet lige frem for sig, Hænderne udstrakt derimod og Ansigtet straalende af Glæde. Hun nikkede med Hovedet, og hun rystede paa Hovedet, som om hun talte med nogen. Pludselig satte hun sig op, efter at hun i 6½ Aar ikke havde været i Stand dertil — og da jeg mærkede, at den overordentlige Tilstand var forbi, spurgte jeg hende, hvor hun lige nu havde været. I Stedet for at svare erklærede hun med forbløffende Sikkerhed, at hun nu var i Stand til at staa op og gaa. — Derpaa rejste hun sig op og gik, ledsaget af sin Fader og en Sygeplejerske, frem og tilbage i over en halv Time. Paa mit fornyede Spørgsmaal om, hvor hun for en Stund siden havde været, svarede hun med at berette, at idet hun bad, blev hun pludseligt omgivet af et underfuldt Lys, og en overordentlig venlig Stemme havde spurgt hende, om hun vilde være rask. Hun havde dertil svaret, at alt var godt for hende: at blive rask, at være syg, at dø, hvad Gud end vilde. Derpaa havde Stemmen sagt, at hun den Dag skulde opleve en Glæde, idet hun skulde kunne staa

op og gaa; men hun skulde endnu lide meget, og ingen Læge skulde kunne hjælpe hende; dog skulde hun ikke være mismodig: »Jeg har hjulpet dig hidtil og vil ogsaa i Fremtiden hjælpe dig.« Endelig havde Stemmen talt til hende om Lidelsens Betydning og sluttet med de Ord: »Jeg har skrevet: »Der bliver flere Sjæle frelst ved Lidelse end ved selv de mest glimrende Prædikener« « (Citat af den hellige Therese).

Dette skete den 17. Maj 1925, Dagen for den hellige Thereses Optagelse paa Helgenlisten. Den 30. September samme Aar, den hellige Thereses Dødsdag, havde Therese et nyt Syn. Hun fortæller selv derom:

»Jeg laa vaagen i min Seng (Kl. var halv eet om Natten) og læste ved Lyset af den elektriske Lampe Litaniet til den hellige Thereses Ære. Det, som nu skete, skulde jeg mindst af alt have ventet. Pludselig blev det aldeles lyst omkring mig. Det var det samme Lys, som jeg saa, da jeg blev helbredet fra min Lamhed. — Det elektriske Lys syntes mattere. Dette ny Lys kunde lige saa godt have vist sig ved højlys Dag; thi dets Glans overgik Solens. — For at nyde dette Lys blot et Kvarter vilde jeg gerne, om det var muligt at købe det, give begge mine Øjne. — Jeg kender ingen Glæde, som jeg skulde kunne sammenligne med den høje Glæde, der fyldte mig, da jeg skuede dette Lys. Da jeg blev helbredet for min fireaarige Blindhed, betød visselig det Øjeblik, da mine Øjne igen aabnedes for Dagslyset, for mig en ubeskrivelig Glæde; thi allerede vort naturlige Øjenlys er et Guds Under. — Men den frydefulde Lykke, med hvilken jeg hilsede mit genvundne Øjenlys, var dog for intet at regne mod Saligheden over dette nuværende, højere Lys.

Jeg hørte ogsaa Stemmen igen. Det var den samme, jeg forud kendte saa vel. Dens Vellyd skulde jeg ikke kunne glemme i tusind Aar. — Stemmen sagde: »Du kan nu igen gaa uden andres Hjælp. Den Lidelse, som falder

i Øjnene, skal aftage. Men i Stedet skal der komme noget endnu sværere.« — —

I November samme Aar blev Therese syg igen, og Overlæge Seidl fra Waldsassen konstaterede Blindtarmsbetændelse og beordrede hende indlagt paa Sygehuset samme Aften, da han ikke vilde tage Ansvaret for at opsætte den nødvendige Operation til næste Dag. Forældrene blev yderst bestyrtede og skikkede Bud efter Præsten, der imidlertid efter en Samtale med Lægen raadede dem til ufortøvet at følge Lægens Anvisning.

Faderen skyndte sig bort for at skaffe et Køretøj; Moderen fik travlt med at tilberede et ambulans Leje for den syge, og Lægen tog af Sted i Forvejen for at træffe Forberedelser til Operationen. Men da Therese saa Forældrenes Sorg, spurgte hun sin Skriftefader, om hun ikke kunde bede den hellige Therese hjælpe, saa Operationen kunde undgaas. Hertil svarede Præsten jo, og Therese lod sig række en Relikvi, som havde tilhørt den hellige Therese, og som hun lagde paa det Sted, hvor hun følte Smerterne. Mens alle de tilstedeværende faldt paa deres Knæ, og mens Therese selv vred sig som en Orm i den grueligste Pine, foldede hun sine Hænder og bad: »Alt er jo lige godt for mig; men du skulde jo kunne hjælpe. Mig er det jo det samme; men du bønholder jo ligesom Guds Moder selv.«

Derpaa rejste hun sig pludselig op i Sengen, aabnede Øjnene vidt, strakte Armene fremad og opad, ligesom om hun vilde række dem imod nogen, og imens hendes Ansigt forklaredes, sagde hun flere Gange: Ja, ja! Hun trykkede Haanden mod Stedet, hvor Smerterne samlede sig, og de tilstedeværende hørte hende udbryde: »Virkelig?«

Præsten traadte nu til og spurgte, om den hellige Therese atter havde været nær, hvortil Therese sagde: »Ja, og hun har sagt, at jeg straks skal gaa til Kirken og takke Gud. Moder, giv mig straks mine Klæder.«

Senere fortalte hun, at Stemmen havde sagt til hende:

»Din fuldstændige Hengivelse og din Glæde ved Lidelsen fryder os. Paa det at Verden maa forstaa, at der gives en højere Magt, som griber ind, skal du nu ikke have nødig at komme under den skærende Kniv. Du skal straks staa op og gaa til Kirken, men straks! straks! for at takke Gud.«

Therese klædte sig nu paa og begav sig, fulgt af de andre, til Kirken for at takke. Smerte og Feber var borte, og Lægen konstaterede næste Dag, at hun intet fejlede længere.

Disse er de Begivenheder, som gik forud for Stigmatiseringen. Selve denne fandt Sted i 1926, og vi vil først høre Forældrenes Beretning derom:

»I Fastetiden 1926 maatte Therese igen holde Sengen. — Vi maatte være om hende og hjælpe hende med alting. Om Skærtorsdagen fik hun igen meget heftige Smerter. Hun var aldeles fraværende med sine Tanker, og vi forstod ikke, hvad der gik for sig med hende. Vi fandt hos hende et helt gennemblodigt Tøjstykke, men kunde ikke forklare os, hvorfra det var kommet. Men om Langfredagen fik vi det at vide.

Hun led meget den Dag, sad op i Sengen og led saa frygtelige Smerter, at hun var aldeles sjælsfraværende. Fra hendes Øjne flød en tynd Blodstrøm ned over Ansigtet, og paa venstre Side var hendes Nattrøje blodig. Da saa vi, at hun havde et aabent Saar i Siden. Hendes Hænder og Fødder foraarsagede hende ligeledes stærke Smerter; thi hun knyttede Hænderne krampagtigt sammen og laa meget uroligt i Sengen. Og da vi nøjere saa efter, opdagede vi paa Hænderne og Fødderne aabne Saar.

Vi blev aldeles forvirrede ved denne Opdagelse og meddelte Pastor Naber dette. Denne blev ogsaa dybt grebet, da han saa Saarene. Disse forblev aabne omtrent to Uger efter Paasken; først derefter begyndte de saa smaat at læges. Om Fredagene blødte Øjnene og Saarene dog stedse paa ny.«

Saa vidt Forældrenes Beretning. Therese selv fortæller:

»Omkring Midfaste 1926 opstod Sidesaaret. Jeg laa en Nat helt rolig i Sengen. — Da saa jeg pludselig Frelseren for mig. Jeg saa ham i Urtegaarden paa Oliebjerget. — Ogsaa de tre Disciple saa jeg; men de laa ikke og sov, som det almindeligvis fremstilles —; de sad og ludede mod nogle store Sten og var helt udmattede. Frelseren selv saa jeg aldeles ene; nogen Engel var der ikke.

Paa een Gang kendte jeg, idet jeg betragtede Frelseren, en saadan Smerte i Siden, at jeg troede, jeg skulde dø. Samtidig var det, som om der strømmede noget varmt ned ad mig. Det var Blod, som randt.«

Dette skete Natten mellem Torsdag og Fredag, og Therese beretter videre, hvorledes Synerne og Blødningen gentog sig Natten mellem Torsdag og Fredag i de følgende Uger lige til Paaskeugen, da Passionsektasen naaede sit Højdepunkt, som Forældrenes Beretning skildrer. Dog var det ikke det samme Syn hver Gang; anden Gang saa hun Hudstrygningen, tredje Gang Tornekroningen, fjerde Gang Korsbæringen og i den stille Uge hele Lidelseshistorien.

Hendes eneste fortrolige var Søsteren Zenl. Til hende sagde hun: »Du ved, Moder er altid saa ængstelig, naar der er noget.« Søsteren gjorde, som Therese ønskede, uden at komme med mange Spørgsmaal, og paa den Maade holdt de det skjult for Forældrene lige til den stille Uge; der var vel heller ingen af Søstrene, der paa det Tidspunkt forstod, hvad der var sket. Indtil Skærtorsdag havde Therese nemlig kun Saaret i Siden.

Det varede ikke længe, inden Rygtet om Begivenheden var naaet vidt omkring, og langvejsfra kom Folk valfartende til den stigmatiserede Kvinde. Læger og Videnskabsmænd indfandt sig ogsaa, for kritisk at iagttage Underet, og her skal anføres et Par Uddrag af deres Udtalelser.

Religionsforskeren og Religionspsykologen Professor *Georg Wunderle* fra Würzburg skildrer, hvorledes Lidelses-Ekstasen ikke finder Sted i uafbrudt Forløb, men falder i fem store Afdelinger, svarende til Korsvejens Stadier: Getsemane-Kampen, Hudstrygningen, Tornekroningen, Korsbæringen og Korsfæstelsen. Derefter skriver Professoren:

»Mest rystende er Korsfæstelses-Lidelsen. — Hændernes stille, næsten ubevægelige, udstrakte Stilling, som vedvarede i 55 Minutter; Bevægelserne, som afspejlede den korsfæstedes frygtelige sjælelige og legemlige Pine; hele Kroppens Kamp; alt gav et Spejlbillede af Kristi Korsdød. Den sjælelige Spænding steg flere Gange under dette til sit Højdepunkt. Udtrykket af Thereses Meddøen med den korsfæstede naaede faktisk nu og da de yderste Grænser for det, som var muligt at udholde. Men afskyvækkende eller frastødende blev det aldrig. Tværtimod, ikke sjældnen sænkede der sig i korte Øjeblikke ligesom en Straale af aandelig Skønhed over det blodoverstrømmede Ansigt. — —

Den syge aabnede sine af Blod sammenklæbede Øjne; endnu en Gang spændte hele hendes Krop sig, og hun sank med alle Træk af den virkelige Død tilbage paa Puderne. Kampen var slut. — —

Therese laa nu der ligesom død; skøn som den, Døden har forklaret efter svære Lidelser.

Først langsomt i Løbet af Fredagsaftenen kom hun igen til sig selv og kunde berette, hvad hun havde oplevet.«

Psykiatrikeren Professor *Ewald* fra Erlangen skildrer sine Iagttagelser i en lang Beretning, hvoraf jeg kun anfører enkelte løsrevne Bemærkninger:

»Lidt efter lidt dannes over begge Kinderne, begyndende ved de nederste Øjelaage, en dobbelt-fingerbred Bane af fastklæbet, indtørret Blod, som gør hele Lidelses-skuespillet overordentlig virkningsfuldt.«

»Hun ligger med lukkede Øjne, ligesom i dyb Udmattelse. Da jeg drager det underste Øjelaag ned, ser jeg, at hele Øjesækken er fyldt af en tykflydende Blodmasse.«

»Kompressen over Hjertet, ca. 20 Lag Gazebind, er gennemblødt af frisk Blod, fugtig, dog ikke af tyk-rødt Blod, men af en gullig-rød, serøsbloedig Vædske.«

»Tid efter anden klager Therese sig sagte for sig selv, kaster som et til Døde udmattet Menneske en Arm eller en Haand til Siden, trækker saa det ene, saa det andet Ben op for derpaa atter at strække det lige ud.«

»Mod Slutningen bliver alt en Nuance livligere; hun vrider Hænderne oftere, griber angstfuldt frem for sig, ligesom om hun vilde gribe noget; derefter kommer aabenbart Tørstscenen; hun fugter Læberne, aabner Munden ligesom for at drikke; derpaa atter engang en angstfuld Fremadstrækken, en kort Stønnen, saa kaster hun Hovedet til Siden og falder slapt tilbage paa Puderne.«

»Resten af Dagen tilbringer hun sædvanligvis i Halvslummer. Næste Morgen er hun atter frisk og rede til Kirkegang.«

»Alt i alt er Ekstasen et gribende Skuespil, og man kan meget vel forstaa, at den troende Lægmand forlader Huset dybt grebet. Selv den kritisk dømmende Læge kan ikke nægte den arme Skabning sin dybe Medlidenhed. I Særdeleshed under den sidste store Ekstase synes hun at lide meget under sine Visioner; hendes Jeg synes virkelig at være helt unddraget hendes Vilje.«

I øvrigt fremkom der som Resultat af Lægeundersøgelsen en Erklæring, underskrevet netop af Professor Ewald, og det hedder deri bl. a.:

»Gennem mikroskopisk Undersøgelse fastsloges det, at der hos Therese Neumann faktisk finder en Udflydning af Blod Sted.«

»Det iagttoges klart og uimodsigeligt af flere Læger, delvis under Mikroskop, hvorledes Blø d n i n g e n o p s t a a r s p o n t a n t.«

»Blødningens Forløb er et saadant, at den umuligt kan være foraarsaget ved noget kunstigt Indgreb.«

De mystiske Blødninger fortsættes stadig, dog ikke uafbrudt. De viser sig i Fastetiden og kulminerer i Paaskeugen; derefter stilles Blodet til ved Pinsetid, da Blødningerne igen indfinder sig og med ulige Styrke fortsættes hver — eller omtrent hver — Fredag til hen ved Juletid.

Saarene skildres saaledes:

Sidesaaret er ca. 1 dm langt, ret smalt, men viser Tendens til at blive dybere.

Saarene paa Hænderne er mærkeligst. Paa Haandryggen er de størst, lidt mindre end en Enkrone; paa Haandfladen som et Spigerhoved. Der findes ingen Saarkant; det friske Hudvæv gaar umiddelbart over i et blodigt Væv af en mørk, rødblaa Farve, paa hvilket der kan konstateres Rester som af indtørret Blod. Dog findes der ingen Skorpe som paa andre Saar. I de senere Aar bløder Saarene i Hænderne ikke under Ekstaserne, men forbliver uforanderligt de samme Aar ud og Aar ind. Alle Forsøg paa at læge dem med Salve eller andre Lægemidler har vist sig frugtesløse.

En Forfatter ved Navn Hans Natonek skildrer sit Indtryk fra et Besøg i Konnersreuth saaledes:

»Jeg fordølgler ikke, at jeg ved dette Syn ikke kunde værge mig imod en indre Grebethed. Et Menneske, saaledes tegnet, er noget overordentligt. Paa Haandryggen et Saarmærke, omtrent saa stor som en Mark, paa Haandens Inderside et noget mindre, ligesom om Saaret gik lige igennem. Det er det sælsomste Saar, jeg nogen Sinde har set; det er ikke lægt og ej heller aabent. Det er ligesom Symbolet af et Saar, ligesom indbrændt, glaseret, forseglet. Hvilket Segl har trykket det ind, og hvilken Glød har hærdet det? En af en levende Krop fremvokset Relikvi, bevaret under glastynd Hud, det er, hvad jeg skulde ville ligne disse Saarmærker ved, som viser sig

fem Steder paa hendes Legeme. Hun har »forset sig« paa Frelseren, maatte jeg tænke; hun bærer Kristi Brænde- og Saarmærker.«

Hertil skal jeg endnu føje, hvad den norske Theolog og Videnskabsmand, Dr. K r. S c h e l d e r u p, som baade i 1927 og 1930 har besøgt Konnersreuth, beretter efter sit sidste Besøg, nemlig at Stigmatiseringsfænomenerne er i Udvikling. Therese bærer i de sidste Aar ikke blot Mærker af Lansestik og Naglegab, men ogsaa af Tornekroningen og Hudstrygningen, og over højre Skulder, hvor Kristus bar Korset, er konstateret en stærk Opsvulmning, hvorfra det bløder.

Som allerede omtalt ser Therese S y n e r og gennemlever hele Kristi Lidelseshistorie. Bagefter beretter hun udførligt alt, hvad hun har set; men jeg nødes til at forbigaa hendes Beskrivelser deraf; det er kort sagt hele Lidelseshistorien, udstyret med en Mængde Enkeltheder og Træk, der af Efraim Briem betegnes som »særdeles anskuelige og virkningsfulde, ihvorvel de ikke indeholder noget, der paa nogen Maade kan betegnes som mærkværdigt eller vanskeligt at forklare.« Imidlertid har Professor W ü t z fra Würzburg, en fremragende Semitist og Arkæolog, der især har givet sig af med Jerusalems Topografi paa Kristi Tid, erklæret, at Therese i Skildringen af et Syn af Peter og Johannes for Raadet har vist et Kendskab til Jerusalems Bybillede og Beliggenheden af de vigtigste datidige Bygninger, som hun umuligt kan have erhvervet sig gennem Læsning. Professor Briem bemærker hertil: »Imidlertid har Prof. Wutz ikke endnu givet nogen udtømmende Skildring af disse Syner, ej heller angivet, under hvilke Omstændigheder de er fremkommet, hvorfor vi ikke kan afgøre, under hvilken suggestiv Indflydelse Therese har været ved denne Lejlighed.«

I disse Ord antydes Videnskabens Stilling til baade Stigmatiseringsfænomenerne og Visionerne; den kan udtrykkes ved Ordene »den store Hysteri« og »Suggestion.«

Jeg skal hertil blot bemærke, at Ordet Suggestion jo ikke forklarer mere end Ordet »Tro«. Forskellen mellem dem ligger ene og alene i, at Videnskabsmanden, naar han siger Suggestion, tænker sig Nerverne som den virkende Kraft, medens den troende gaar ud fra, at det er Gud, der staar bagved. Enhver maa saa afgøre med sig selv, hvilken Forklaring han finder mest trolig. Til Støtte for den videnskabelige Opfattelse anfører Professor Briem en Del fast utrolige, men ubetvivlelige, Udslag af den Slags Tilfælde, der i det nye Testamentes Sprog betegnes som Besættelser, medens Lægerne opfatter og behandler dem som psykiske Sygdomstilfælde, der kan rubriceres under forskellige Etiketter. Jeg henviser herom til Bogen, hvis nogen har Lyst til at sætte sig nærmere ind i Spørgsmaalet. Men det skal siges, at hvad mere vi vil faa at høre om Therese Neumann, ikke vil styrke vor Tillid til, at Videnskaben magter dette Tilfælde.

Som noget hidtil uhørt berettes det om Therese Neumann, at hun ikke alene har Visioner, men ogsaa Auditioner, d. v. s. hun hører, hvad de Personer siger, som hun ser i Synerne. Og hun er i Stand til at gengive Ordene. Hun forstaar dem blot ikke, og ingen forstod dem, indtil den førnævnte Semitist, Prof. Wutz, kom til Stede og konstaterede, at denne simple og ulærde Bondepige talte Aramæisk (der som bekendt er det Sprog, der taltes i Jødeland paa Kristi Tid).

Kun i et Tilfælde gengav hun paa Tysk, hvad der blev sagt; det var Pinsedagen 1927, da hun i Syner saa Begivenhederne paa den første Pinsedag og hørte Peters Tale. »Efter 2000 Aar skete Pinseunderet paa ny,« siger Pastor Naber herom. »Ligesom alle de fremmede Folk, som dengang var nærværende, hver og en forstod Peters Tale paa deres eget Modersmaal, saaledes forstod ogsaa Therese det i Dag.«

Da Efterretningerne om disse Tildragelser blev offentlig bekendt (gennem en Artikel i Münchener Neueste

Nachrichtens Folgeblad »Einkehr« for 3. August 1927), fremkom der omgaaende Krav om en nøjere videnskabelig Undersøgelse, og Resultatet blev, at Professor Bauer fra Halle kom til Konnersreuth for at deltage i Arbejdet. Hans senere udsendte Redegørelse er overordentlig interessant, præget af den redelige Forskers Samvittighedsfuldhed, men sikker og fast i Konstatering af Fakta. Af Pladshensyn maa det meste af den forbigaaes her. Jeg anfører kun følgende Afsnit:

»Ordene var, med Undtagelse af m a g g e r a-Gruppen (nogle Ord, der ikke har kunnet identificeres) alle sammen uden videre forstaaelige, skønt jeg ikke paa nogen Maade var forberedt paa, hvad der vilde komme. Det drejer sig utvivlsomt om rigtig Aramæisk, som det vel kunde være talt paa Kristi Tid. Udtalen er, selv naar man tager Thereses tyske Dialekt i Betragtning, ikke ganske, som man skulde have ventet. Dog kender vi paa den anden Side saa lidt til den rigtige Udtale, at man kan se bort herfra. A r a m æ i s k e n s V i r k e l i g h e d — og det er nærmest kun herpaa, det kommer an — s t a a r s a a l e d e s f a s t.

For en slutgyldig Tydning er Tiden endnu ikke inde. Det er forstaaeligt, naar man fra forskellige Sider har fremsat den Opfattelse, at der maa foreligge en fra Prof. Wutz udgaaende, maaske ubevidst, Suggestion. For de Ord af Jesus, der forekommer i Evangelierne, ligger en saadan Forklaring jo nær. En Vanskelighed, som ikke kan tages alt for let, bestaar dog deri, at Therese ogsaa har hørt andre Ord, som f. Eks. m a h a d a (et Udraab fra Tilskuere langs Korsvejen; det betyder: Hvad er det?) — ja, til med saadanne, der ikke med Sikkerhed kan tydes, f. Eks. maggera. — Det maa bemærkes, at disse (sidstnævnte) Ord altid kommer igen paa samme Maade, om end ikke altid i samme Orden. En yderligere Vanskelighed for Suggestionsteorien ligger i, at Ordene paa Korset delvis gengives i en Form, der betydeligt afviger fra Prof.

Dalmans Rekonstruktioner, der maatte ligge Prof. Wutz nærmest for Haanden, og dog er den af Therese gengivne Form fuldt ud aramæisk. Dette gælder saaledes »Jeg tørster« (der af Therese gengives »æ s - c h e«, medens Dalman har »s a c h e n a«; begge Former er mulige).«

Sluttelig gør Prof. Bauer opmærksom paa endnu en Omstændighed, nemlig den, at Prof. Wutz ofte for Kontrollens Skyld søgte at suggerere falske eller fejle Former frem hos Therese, idet han, naar hun var i Tvivl om et Ord, foreslog hende uanvendelige Gloser; men hun har stedse afvist dem med de Ord, at saaledes var det ikke.

Prof. Wutz selv har overhovedet intet offentliggjort om Resultatet af sine Undersøgelser, og han erklærer, at han heller ikke agter at gøre det, saa længe Therese lever; hvad Grunden saa end monne være hertil.

Til Trods for Prof. Bauers Indvendinger holder Efraim Briem dog fast ved Suggestionsteorien. Han antager, at Therese fra først af kun har gengivet de aramæiske Ord, der findes i det nye Testamente. Saa er det, at Prof. Wutz fæstner sin Opmærksomhed derved og griber ind. »Han udspørger Pigen ved at forelægge hende forskellige aramæiske Ord og Fraser. Ganske vist medtager han ogsaa fejlagtige Ord for at vildlede hende, og hun nægter ogsaa altid, at disse fejlagtige Ord skulde være de rette, men med den overordentlige Intuition og det Skarpsind, som udmærker Personer i Trance, har det været en let Sag for hende at forstaa, naar Professoren udtalte noget, han selv troede paa, eller naar han blot tilsigtede at vildlede hende. Gennem disse Udspørgninger har hun imidlertid faaet sit aramæiske Gloseforraad forøget, idet hun har lært flere af de Ord, som Professoren har foreslaet hende, for siden ved andre Lejligheder at anvende dem.«

Jeg tilstaaer, at Briems Hypotese hverken tiltaler min Forstand eller Følelse. Den hviler tilmed paa et fuldstændig løst Grundlag, saa længe Prof. Wutz ikke har offentliggjort sine Optegnelser. Jeg foretrækker derfor at

holde mig til Prof. Bauer, der dog har det hele paa første Haand. Ifølge Dr. Schelderup skal Therese for øvrigt senere under Visioner fra Aposteltiden og Kirkehistorien ogsaa have talt andre Sprog: Hebraisk, Græsk, Latin og Fransk; nærmere Enkeltheder herom kender jeg dog ikke. Men jeg skylder at tilføje, at jeg, bortset fra Meningsforskkel, kun har Lovord at sige om Briems Bog; det er et smukt Arbejde; han behandler sit Emne med Respekt, og han sammenblander ikke, hvad der foreligger af Kendsgerninger, med sine egne eller andres Domme derom.

Vi vender tilbage til Therese Neumann. I 1922 var der en theologisk Student, som hun kendte, der betroede hende, at han havde faaet en Halslidelse, der vilde gøre det umuligt for ham at blive Præst. Thereses Medlidenhed blev vakt, og gennem Bøn til den hellige Therese opnaaede hun at faa Lov til at tage den unge Mands Sygdom paa sig. Allerede næste Dag havde hun Synkebesværligheder; snart kunde hun kun indtage flydende Føde, og til sidst hørte ogsaa dette op. I over fire Aar har hun nu, efter hvad der berettes, ikke taget anden Næring til sig end en Brøkdelf af en Hostie, som hun hver Dag med Besvær nedsvælger med lidt Vand.

Dette Næringsløshedsfænomen kan ikke sammenlignes med f. Eks. Fakirernes Sultekunster. For det første har endnu intet Menneske drevet det til at sulte i Aarevis; for det andet plejer Sultekunstnere at svinde ind til Skind og Ben i Løbet af Sulteperioden; men Therese holder konstant sin Vægt: 55 kg. Og endelig er Thereses Faste ikke noget vilkaarligt; hun vilde gerne spise noget, hvis hun kunde, svarer hun baade sin Moder og sin Skriftefader; men hun kan ikke; hun kan ikke synke.

Forældrene har bestemt vægret sig ved at udlevere Therese til kritisk Kontrol paa et Hospital, og hvem kan forundre sig derover, naar man betænker, hvad hun har gennemgaaet, og hvorledes hun til Stadighed lever paa

Grænsen af, hvad et Menneske kan holde til. Men i 1927 blev hun i 14 Dage holdt under Kontrol i Hjemmet. Under Dr. Seidls Overledelse blev fire edsvorne Sygeplejersker sat til, i Hold paa to, at overvaaget ethvert Skridt, enhver Bevægelse og enhver Handling af hende, baade Nat og Dag, baade ude og inde. Ikke et Øjeblik fik hun Lov at være uden Opsigt; hendes Tøj, hendes Seng, hendes Værelse, alt, hvad hun kom i Nærheden af, undersøgtes paa det omhyggeligste, ikke een, men mange Gange om Dagen. Desuden førtes der en nøjagtig Journal over hende selv; hendes Puls, Temperatur og Vægt kontrolleredes til Stadighed; Vandet, hvormed hun nedskyller Hostie-Partiklen, blev maalt; Mundvandet til Tandbørstningen maalt baade før og efter Brugten; alle Afsondringer skulde undersøges kemisk og mikroskopisk.

Først bemærkes nu, at der snart opstod et spændt Forhold mellem Sygeplejerskerne og Therese, der følte sig saaret ved deres Mistænksomhed. Der var altsaa ikke noget Maskepi mellem de to Parter, og Resultatet af Undersøgelsen lader sig sikkert ikke anfægte. Men det er et forbavsende Resultat.

I de paagældende 14 Dage indtog Therese ingen anden Næring end de omtalte Hostie-Partikler, nedskyllet med saa meget Vand, at det for hele Perioden tilsammen udgjorde ca. 3 Spiseskefulde. Ej heller gjorde hun noget Forsøg paa at skaffe sig Mad eller Drikke. Tarmudtømninger fandt ikke Sted, men Urinudtømning to Gange, tilsammen 525 cm³ (ca. ½ l). Ved Laboratorieundersøgelsen viste det sig, at det var typisk Hungerurin; den reagerede ikke paa samme Maade som Urinen fra en Organisme, der har faaet tilført Næring. Opkastninger fandt ogsaa Sted. De indeholdt Blod, men der var end ikke under Miskroskop Madpartikler at finde deri.

To Gange i Løbet af de 14 Dage gennemgik Therese sine Fredagsekstaser; under disse tabte hun hver Gang

3—4 kg i Vægt, men inden næste Uges Midte havde hun genvundet sin normale Vægt: ca. 55 kg. —

Man har »bevist«, at Næringsløshedsfænomenet er Svindel paa følgende Maade: Et Menneske paa ca. 60 kg udsondrer alene gennem Udaandingen ca. 400 gr Vand daglig, i Løbet af et Aar altsaa 140 kg eller mere end det dobbelte af Thereses Vægt. Hvordan skulde hun da i Aarevis kunne eksistere uden Næringstilførsel. Logikken er uangribelig, men slaar dog aabenbart ikke rigtig til i dette Tilfælde; thi i saa Fald maatte Therese i de 14 Dage have tabt over 5 kg i Vægt alene gennem Udaandingen, og det gjorde hun jo ikke.

Der henvises ogsaa til, at senere undersøgt Urin viser, at Thereses Legeme efter Undersøgelsens Afslutning maa have faaet tilført Næring, specielt Kulhydrater. Men hvis det er muligt for et Menneske to Gange at tage 3—4 kg paa i Vægt uden Tilførsel af nogen Slags Næring, hvem tør saa sige, hvad der er muligt?

Det er Konnersreuth-Mysteriet. Og hermed skal jeg slutte Omtalen af Therese Neumann.

Gaar vi ud fra den Forudsætning, at det alt sammen er fra Gud, og spørger, hvad Guds Mening kan være med at paalægge et Menneske saa megen Lidelse, da vil jeg først svare, at det ingenlunde er Lidelse det hele. Vi har hørt Thereses egne Ord om den Salighed, det højere Lys, som omgav hende, fyldte hende med. Og vi har hørt Øjenvidners Beretning om det forklarede Lys, der af og til falder over hendes Træk midt under Lidelsen —, det er i de Øjeblikke, da Frelseren ser paa hende. Hertil kan føjes, hvad Dr. Schelderup beretter, at hun efter Visionerne oplever en ophøjet Hviletilstand, i hvilken hun føler sig forenet med Kristus og har Del i hans Salighed og Alvidenhed. Som Regel ligger hun da rolig tilbagelænet med lukkede Øjne, men har Forbindelse med Omgivelserne og taler livligt med de tilstedeværende. De Oplysninger, hun i denne Tilstand kan fremkomme med, er

ofte forbløffende, og der berettes om adskillige Eksempler paa overnormal Viden. Overgangen til den sædvanlige Bevidsthedstilstand ligner en Opvaagnen af en dyb Søvn, og derefter ved hun intet om, hvad hun har sagt i den ophøjede Hviletilstand.

Dernæst vil jeg paa Spørgsmalet om Guds Hensigter svare, at dem er det jo altid vanskeligt for et Menneske at sige noget om. Hans Tanker er højere end vore Tanker, hans Veje højere end vore Veje. Hvorfor maatte hans Søn blive Menneske? Ja, det var for vor Skyld, føler vi, og vi føler ogsaa, at vi ikke kunde undvære Menneskesønnen midt i Menneskeslægtens Historie. Men hvem kan udtrykke Korsets Gaade i Ord? Mange Forsøg er gjort; men endnu er det ikke lykkedes saaledes, at alle har maattet indrømme: der har vi hele Sandheden. Og nu Menneskelivet, i sin Helhed eller den enkeltes Tilværelse. Hvem kan sige, hvorfor eller hvortil? Maa vi ikke overlade disse Spørgsmaals Besvarelse til den Evighed, som er foran os, da vi ikke længere blot skal erkende stykkevis.

Saaledes ogsaa med Mysteriet i Konnersreuth.

Skulde jeg dog vove en Antydning, maatte det blive en Understregning af disse Ord, som Therese hørte: »Paa det, at Verden maa forstaa, at der er en højere Magt, som griber ind — —«.

Jeg betragter Therese Neumann som et Tegn til vor selvkloge Samtid.

Nordby, Samsø, Julen 1930.

Jakob M. Hansen.

OPDRAGELSE TIL FRED.

HR. Rørbæk Madsen opfordrede mig til at skrive en Artikkel til Aarsskriftet, hvilket Ønske jeg herved efterkommer. Naar jeg har valgt ovenstaaende Emne, er det, fordi det har min særlige Interesse.

Først et Par Bemærkninger med Henblik paa *Historien*. Læser man en Historie igennem, bliver man snart klar over, at hidindtil har der ikke eksisteret en Stat, hvor man i nogen særlig Grad har bestræbt sig for at opdrage til Fred — tværtimod. Historien om Staternes indbyrdes Forhold er en Historie om »Kampen for Tilværelsen« og andre af Darwins Lærdomme.

I *Sparta* opdrog man de unge til Krig — for Forsvarets Skyld. Det samme er Tilfældet i Rom — men dér — for Udvidelsens Skyld. For begge gælder det, at man satte Staten over den enkelte. Men det vil sige, at man satte noget upersonligt over det personlige. Det er imidlertid et Spørgsmaal, om »Staten« har nogensomhelst Ret til at kræve den enkeltes Liv, d. v. s. det højeste Gode, der — menneskeligt talt — gives. Man kunde maaske hævde, at Samfundet giver den enkelte saa mange Goder, at det bliver den enkeltes Pligt at give sit Liv for nævnte Samfund. De fleste vilde dog vist protestere herimod og hævde, at hvert eneste Gode, de sidder inde med, har de møjsommeligt maatte fravryste Samfundet. Skulde Paastanden alligevel gælde, maatte frem for alle de, hvem Samfundet paa en eller anden Maade havde begunstiget, være forpligtet til at forsvare samme, og det saa meget mere

som det hidtil har vist sig, at Krigens Følger: Dyrtid m. m. først og fremmest gik ud over dem, der var blevet forfordelt. At den lige nævnte Tankegang er rigtig, hævdede da ogsaa i sin Tid Herluf Trolle.

Kristus bragte et nyt Syn paa saa meget, og med Kristendommens Udbredelse skulde man jo tro, at der ogsaa maatte komme en Forandring i Maaden at ordne mellemfolkelige Forhold paa; Kristus havde sprængt den jødiske Nationalismes snævre Skranker; paa samme Maade maatte vel Kristendommen virke i andre Nationer; Gud er jo alles Fader, Jesus alles Frelser; men nej — hver eneste »kristelig« Stat forlangte den enkeltes Deltagelse i Krig. Een af Grundene hertil var maaske, at Kirken i de fleste Stater blev en Statskirke eller i hvert Fald havde saa nøje Forbindelse med Staten, at den — naar det gjaldt — gik Statens i Stedet for Kristi Ærinde. Allerværst blev det, naar kristelig Religiositet blev spændt for Krigsvognen — som det skete i Tyskland før Verdenskrigen. Skal det altsaa blive anderledes, maa der en Opdragelse til, der maaske bevidst tager Sigte paa Freden — og dét en Opdragelse saavel af de voksne gennem Litteratur og Blade (Radio) som af Børnene i Hjem og Skole, ja, der maa ligefrem et Rusketag til; ellers gaar *alt* videre i den gamle Skure; thi Traditionens (d. v. s. den aandelige Inertis) Magt er stor; selv de mest fredelige Mennesker tænker vel, at det er noget af det naturligeste, at der skal være Soldater; paa intet andet Omraade gør det »kollektive« sig maaske saa stærkt gældende som her; men paa intet andet Punkt maaske er det af Betydning, at den enkelte lærer at tænke selv, tænke personligt, at tage Ansvar selv og ikke bare blindt at følge de gamle Vaner.

Skal Skolen være med til at opdrage til Fred? Besvarelsen heraf kan man komme til ad flere Veje. Hvordan Svaret bliver, afhænger af den Livsanskuelse, den enkelte har. *Individualisten* vil svare med et afgjort Ja. Be-

grundelsen kommer maaske til at lyde omtrent saadan: »Jeg har kun eet Liv, giver jeg det, saa giver jeg alt; men ingen kan kræve det og endnu langt mindre tvinge mig til at dø imod min Vilje; jeg har og vil have Lov at disponere over mine Penge, mine Ejendele, min Krop; det maa staa den enkelte frit for, om han vil frembringe nyt Liv; saa manglede det bare, at jeg — den enkelte — ikke maatte raade for det højeste: mit eget Liv. Men kræver jeg dette for mig selv, maa jeg ogsaa kræve det for de andre enkelte.«

Den mere *socialt anlagte* vil maaske undersøge Krigen, set i samfundsmæssig Belysning; — kan Krig betale sig? Nej — ikke engang for Sejerherrerne — og da især ikke i vore Dage. Endvidere: de fleste Samfund er vokset fra Blodhævn, hvor hver enkelt tager sig selv til Rette, det maa siges at være en Udvikling mod det højere; i Krigen tager den enkelte Stat sig til Rette; Krigen er tillige det radikaleste af alle Samfundsonder, da den frembringer alle Onder; derfor maa vi bort fra den; især Skolen maa være med i dette Arbejde; thi Skolen opretholdes af Samfundet.

Ser man paa Spørgsmaalet som *Kristen*, maa man svare ja; thi Skolen underviser i Religion, og den kristne Religion er Grundlaget for den Moral, vi giver Børnene. Men nu er al Krig helt uforenelig med Kristendommen og det Sind, den Moral, Kristus vil have frem hos os. Krigen er den store Ødelægger af denne Moral. Det maa derfor være Skolens Pligt at opdrage Børnene til Fred. — Man taler om denne Splid, man kan bringe ind i Barnesindet ved Fortællinger fra Bibelen, der ikke synes at stemme med Videnskaben, og for at dette kan ske, »forbedrer« man Bibelhistorierne, saa de tager mere Hensyn til Videnskabens Resultater. Nævnte Splid er en intellektuel. Det forekommer mig, at den moralsk-etiske Splid, man kan foraarsage ved at lære Børnene eet i Religionstimen og et andet i Historietimen (bl. a. ved at begejstre dem for umoralske Helte og Handlinger) er langt værre. I Religionstimen:

»Du maa ikke slaa ihjel!« I Historietimen: »Der blev slaaet saa og saa mange ihjel« — og det var nærmest for tjenstfuldt; Børnene faar det ind direkte eller indirekte, at det er en Selvfølge, at de som Soldater — i en eventuelt kommende Krig — skal slaa ihjel. — I Rel.: »Vi forsager Djævelen og alle hans Gerninger og alt hans Væsen!« I Hist. fortælles det som Kendsgerninger, at de kæmpende forsagede Jesus og alle hans Gerninger og alt hans Væsen. — I Rel.: »Du skal elske og gøre godt, selv mod Fjender.« I Hist. faar Børnene at vide, hvordan man hadede og skadede hinanden, og at det nærmest er rosværdigt eller værd at begejstres for. I Religionstimen giver man Næring til det »ideale Jeg« hos Børnene — i Historietimen derimod nærer man det dyriske, Driftssiden hos dem.

Hvordan kan det nu være, at til Trods for, at de allerfleste afskyr Krigen, saa handler netop de samme saaledes, at det uundgaeligt vil ende i Krig. Mon ikke tre Grunde gør sig gældende? For det første virker Traditionen med sin uhyre Magt — især paa de unge, før de skal være, og mens de er Soldater, og — Notabene — før deres Udvikling endnu er fæstnet. For det andet virker det kollektive med maaske endnu større Vægt paa den enkelte, baade ældre og yngre, og dét i særlig Grad, naar det gælder et Spørgsmaal som Krig. For det tredje spiller Drifterne hos den enkelte stærkt med ind i dette Spørgsmaal. Disse tre Ting gør, at de fleste kan finde meget skarpsindige Grunde til Forsvar for Deltagelse i Krig. Ved nærmere Undersøgelse af disse Grunde vil det som Regel vise sig, at de har meget lidt eller slet intet at gøre med Kristendom. Set fra et kristent Synspunkt er det at handle ud fra det »kollektive« og dettes suggestionerende Magt eller fra Drifter simpelthen Synd. Den enkeltes Samvittighed, bundet i Guds Ord, maa være medbestemmende og afgørende. Dét lærte Luther os. Det er ogsaa Jesu Mening. Luther bragte en Reformation: vi frelses ved Tro alene. Med Hensyn til Kristnes og den kristne Skoles

Stilling til Spørgsmaalet Krig tiltrænges en etisk Reformation. Hvis denne ikke kommer, gaar Verden maaske under — i den næste Krig. Og med Verden maaske Kristendommen. Den værste Hindring for en saadan Reformation er maaske Kirken selv — d. v. s. Præsterne; men ogsaa Lærerne kan være med til at hindre den.

Endelig kan man fremhæve, at Skolen er en *Kulturfaktor*: den er med til at bygge Kulturen op. Ser man paa Verdenskrigen, som den virkelig var, og tænker man paa Krigen, som den ifølge sagkyndiges Udsagn vil blive — saa er det indlysende, at den er den store Kulturøde lægger. Krigen river ned. Ganske vist er der sagt, at just derved giver den Plads for andre Kultureer. Ja, hvad kan det saa hjælpe, naar den har ødelagt Kultureer, der i Forvejen var værdifulde. Men for øvrigt er det nok en Misforstaaelse. Medens Civilisation nærmest gaar paa det ydre, gaar Udtrykket Kultur paa det indre. Skulde der ikke være Plads til en Kultur, fordi en anden naar højt? Det sandsynligste turde tværimod være, at jo betydeligere en Kultur er, desto større Mulighed er der for, at andre netop derved kan befrugtes, beriges, udvikles. Det vil derfor være selvmodsigende, at Skolen, som selv er en Kulturfaktor, er med til at virke kulturnedbrydende ved ikke at opdrage Børnene til Fred.

Last — not least —: *Skolen har et Ansvar over for det Samfund, der opretholder den.* Den har Pligt til at støtte og gavne dette Samfund. Som Krigen vil blive i Fremtiden, vil det ligefrem betyde et Selvmord for et Samfund (og da særlig et lille som det danske) at ville forsvare sig, ja og maaske ogsaa — for et større — at ville angribe. Denne Tankegang er ikke et Udslag af en »Hvad kan det nytte?«-Ræsonneren.

Hvordan skal man opdrage til Fred?

Det maa begynde med *Lærerens egen Personlighed*, hele hans Sindelag, saadan som dette giver sig Udslag gen-

nem hans Gøren og Laden. En bestandig Skælden og Smælden vil ikke fremkalde et fredeligt Sindelag hos Børnene.

En alt for *stram og stiv Disciplin* kan ligefrem virke skadelig. »Den tyske Lærer vandt 1870,« siges der. Ved en stram, stiv Disciplin faar Børnene Smag paa Militær (jfr. Sparta og spartansk Opdragelse). Men Forestillingen om Militær (som gennem Skolen er »stillet i Beredskab«) er jo nøje knyttet til Forestillingen om Krig; det første er en Forberedelse, Opøvelse i det andet; derfor vil alt, hvad der smager af Militær skade Freden direkte eller indirekte. Ganske vist har Folkekarakteren sikkert ogsaa Betydning. Tyskerne er vistnok mere anlagte for Disciplin og System end andre f. Eks. Englænderne. Derfor var det nok ikke tilfældigt, at Tyskland blev saa militært, som det gjorde. Alligevel har de Indtryk, Børn vokser op under, stor Betydning — endogsaa Sønderjyderne, der er Danske som vi, har faaet en Rem af Huden, det vil her sige den »tyske Disciplin.« Ogsaa af anden Grund skal man være varsom i Skolen med alt, hvad der smager af Militær. For enhver rask Dreng er der sikkert noget tiltrækkende ved Militæret; dét, der fanger, er simpelthen: de blanke Knapper, den ranke Holdning, Takten, Musikken, ja, og saa det imponerende i Mængden, der lystre en enkelt — det tiltaler Drengens Magtinstinkt. Og saa er alt dette bare Skin og Falskhed; det er kun Midler. Disse gaar ud paa eet: at danne den enkelte til et saa dygtigt og lydigt Mordrederedskab som muligt, blottet for eget Ansvar og efterhaanden: egen Personlighed. Formaålet med det hele — den haarde Virkelighed — dét er Mord og Ødelæggelse; Personlighed, Menneskelighed, Vilje forsvinder eller gaar op i denne »højere Enhed.« Men dét tænker Drengen ikke paa, derfor maa man gøre ham opmærksom derpaa.

Der maa nye *Lærebøger i Historie* til, selv om disse maaske ikke er saa betydende som Lærerens Personlighed. Rent kvantitativt er der i Nikolaj Nielsens Historie et Mis-

forhold mellem Stykket om Tordenskjold og Grundtvig. »De danskes Vej« er maaske et Skridt i den rigtige Retning. Komme uden om Krigshistorien kan vi ikke, men vi kan forandre den skriftlige og mundtlige Behandling deraf. Med Hensyn til sidstnævnte Punkt kræves der *Nøgternhed*. Det kan ligge nær at kaste et poetisk Skær, der gør det hele falsk, f. Eks. over 48 og 64. Man kan godt vise Uretten uden at blive poetisk. Før 64 gjorde Danmark for Resten selv Uret ved at bryde Aftaler. Værst bliver det, naar vi giver os til at synge: »Løft over Hæren din velsignende Haand.« Vi beder Gud velsigne Synd; det er Blasfemi. En tilsyneladende Vanskelighed er der i den Omstændighed, at Drengene kan blive begejstrede for Krigsskildringerne. Dette sker vist, fordi noget af det bedste i Drengen tiltales — nemlig: Modet. Men her skal vi igen være nøgterne og vise, at i en Krig nu til Dags bliver der ikke ret megen Brug for den enkeltes Mod og Tapperhed. Forøvrigt skal vi vende Drengenes Trang til at vise Mod i en anden Retning, bort fra Krigen. *Kulturens Helte* (for ikke at tale om *Missionsmarkens*) er større end Krigen. Det er muligt at interessere Børn for saadanne Helte. I Verdenshistorien er der Lejlighed til at sammenligne Sparta med Athen, Bismarck med Gladstone. Pasteur var en Helt, der har gavnet Menneskeheden mere end alle Krigshelte tilsammen, Napoleon iberegnet. Tordenskjold med fleres Historie maa beklippes til Fordel for Grundtvig, Tietgen, Dalgas, H. N. Andersen. I Geografien bør Børnene vide Besked med Livingstone og Stanley.

For Danmarks Vedkommende vil der kun blive Tale om en *Forsvarskrig*, og netop denne Omstændighed gør, at der for mange slet ikke eksisterer et Problem med Hensyn til Krigsdeltagelse. Just af samme Grund er igen *Nøgternhed* paakrævet. Man maa lade Børnene forstaa, at *Krigen har to Sider: den »passive« og den »aktive.«* Naar der tales om Krig, fremstilles det ofte, som om den kun havde een Side — den »passive.« Jeg har bl. a. hørt

Præster fremstille det paa den Maade i Prædikener over Teksten: »Jeg er ikke kommet for at bringe Fred, men Sværd!« Den »passive Side« bestaar vel deri: at turde udsætte sig selv for Fare eller at turde udsætte sig for at blive dræbt; og denne Mulighed er altid til Stede i en Krig. Men det er kun den mindst betydningsfulde Side. Den »aktive« bestaar i, at man skal dræbe andre og saa mange som muligt. Denne Side gælder i ganske særlig Grad i en Forsvarskrig. Skal der være nogen Mulighed for, at et lille Land skal kunne klare sig over for det store, saa maa hver enkelt Soldat i det lille være villig til at dræbe saa mange som muligt; jo flere de ødelægger, desto større bliver Muligheden for, at de kan klare sig.

Læreren kan vise Børnene, at *Grundene til Krige er ofte slette*. Krigen skyldes Nationalegoisme, enkeltes Magtstræb. Men som Regel bilder de ledende Folket noget andet ind.

Selvfølgelig kan man i Historien ikke komme uden om Undervisningen i, hvad *Folkeforbundet* er.

Gennem *Geografundervisningen* kan man vise, hvordan hele Verden hænger sammen. Et Lands Ødelæggelse kan betyde fleres Ødelæggelse.

Opdragelse til Fred kan ogsaa ske paa indirekte Maade, idet Læreren hjælper Børnene til at vise *Nænsomhed mod og Respekt for alt levende*: Blomster og Planter af enhver Art, Dyr. Brutalt eller for Morskabs Skyld at kunne dræbe Dyr er ikke Tegn paa nogen høj Udvikling af deres Menneskelighed. Kun Dyr dræber uden Skrupler.

Endelig maa *Kærligheden* hos Barnet næres og udvikles. Det sker ved at vise det Kærlighed. Andres Kærlighed er for Barnet, hvad Sollyset er for Planterne. Mangles den, saa forkrøbles det.

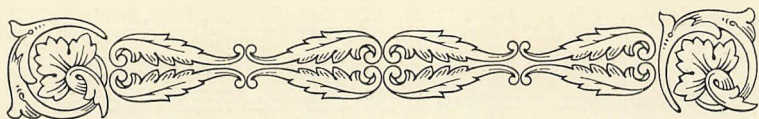
Er det ikke sandt, at mange Forbrydere har haft et daarligt Hjem eller slet intet, og at Mathilda Wredes Kærlighed kunde smelte den mest forvorpne? For mig har Bismarck altid staaet som et slaaende Eksempel paa,

hvilken Skade der sker, om Barnet mangler denne Kærlighed og møder Kulde og Haardhed i Stedet for. Bismarck havde en pragtlysten Moder, der ikke brød sig videre om sin Dreng, men sendte ham paa Kostskole 6—7 Aar gammel, hvor han vel at mærke heller ikke mødte Kærlighed, men kun militær Strengthed. At Bismarck havde saadan en Barndom, fik verdenshistoriske Følger, som vi lider under den Dag i Dag. Saa stor Betydning faar vort — den enkelte Lærers — Arbejde rimeligvis ikke. Men Arbejdet afhænger meget af, med hvilken Tro og under hvilken Synsvinkel det udføres. Om enhver samvittighedsfuld Lærer — ogsaa den, der er med til at opdrage til Fred — gælder det vel, at han (hun) har Lov til (med en lille Omskrivning) at sige:

»Og yder mit Værk blot et usét Frø
til Aandens evige Sommer,
da lad kun mit Navn forglemmes og dø!
Koraldyret lig i den dybe Sø
jeg bygger dog med på den voksende Ø
og bereder den Verden, som kommer!«

N. A. Frederiksen,
Tvolm Skole.

OM DEN MODERNE EUROPÆISKE ERHVERVSKULTUR

NAAR man taler om et Folks Kultur, vil man komme ind paa mange Forhold, dersom man skal give Emnet en fyldestgørende Behandling, idet Begrebet Kultur er meget omfattende; det indeslutter saavel materielle som aandelige Elementer: Levevis (Tilvejebringelse af »dagligt Brød«; Klædedragt; Bolig o. a.), Forestillingskreds, Meddelelsesformer, Kunsttyringer o. m. *Grundlaget* for al Kultur er af økonomisk Art: en vis Grad af Sikkerhed m. H. t. Udkommet maa være til Stede, før Evnerne til højere Syssel frigøres; ofte vil disse Evner udvikles gennem Kampen for at naa Sikkerhedsstadet (Hindringer af en passende Styrke er gavnlige for Menneskets Udvikling), og omvendt vil højere Udvikling af visse sjælelige Evner virke tilbage paa Erhvervslevet. Naar man i Geografien i vore Dage skelner mellem forskellige Kulturtrin eller -former (Samlere og lavere Jægere — højere Jægere, Nomader, Halvagerbrug o. s. v.), er det netop Erhvervslevet, al Kulturs Grundlag, der lægges til Grund for Inddelingen, og man støder ofte paa Udtrykket *Erhvervskultur*. Holder man sig til den nu nævnte Del af Kulturen, maa man betegne den moderne europæiske Kultur som den foreløbig højest udviklede Kulturform.

Europa er imidlertid ikke et ensartet Kulturomraade; Afvigelserne hænger til Dels sammen med Ejendommeligheder i Terræn: der er mange *særprægede* Landskaber i Europa,

f. Ex. Andalusien, Catalonien, Schweiz, Engl., Danmark o. a.; derfor træffer man inden for det europæiske Kulturomraade flere særprægede Landskabskulturer. Naar Modsætningen mellem disse ikke er større, end Tilfældet er, hænger det sammen med en anden Ejendommelighed ved det europæiske Terræn: der er *kun faa Steder alvorlige Hindringer for Samkvem*; derfor er Forskellighederne i nogen Grad blevet udjævnet, og en frugtbringende Udveksling har fundet Sted. Som endnu en Ejendommelighed ved det europæiske Terræn kan nævnes, at det er *aabent for Adgang udefra*, og Historien viser, at denne Mulighed er blevet brugt.

Men hverken denne Paavirkning udefra eller det indbyrdes Samkvem mellem de europæiske Folk har endnu formaaet at udslette Forskellighederne inden for den europæiske Kultur. Man kan endnu i vore Dage skelne mellem 3 europ. Kulturomraader: 1. det sydeurop., 2. det nordvest-mellemeurop., 3. det østeurop.

1. Det sydeurop. Kulturomraade omfatter væsentlig de tre sydeurop. Halvøer. Det udmærker sig som *særligt Frugtavlstdistrikt*. *Handelsvirksomheden* naaede i dette Omraade en ret høj Udvikling, før det samme var Tilfældet i de andre Stater i Europa (ikke faa Handels- og Bankvæsensudtryk er italienske). Det *Statsvæsen*, som i ret tidlig Tid opstod, udmærkede sig ved, at Riget hvilede paa Militærmagt. Fra Sydeuropa bredte *Kristendommen i katolsk Form* sig over det øvrige Europa. *Sproget* er væsentlig *romansk præget*.

2. Det nordvest-mellemeurop. Kulturomraade omfatter de britiske Øer, Holland, Belgien, Tyskl., Danm., Skandinavien o. a. Stater. *Frankrig* indtager en Mellemstilling: forskellige Kulturelementer er sydeurop.; men paa den anden Side har Franskmændene betydet meget for den nordvest-mellemeurop. Kulturs Opblomstring. Dette Kulturomr. er *Mejeridriftens* specielle (Vestenvind — fugtig Luft — Græsvækst). *Handelen* er i dette Omraade kommet i en *intim Forbindelse med Industrien*. *Staterne* har i ret høj Grad været grundet paa *Samhørighed i national Henseende*. Det

var i dette Omraade, at Protestantismen, den individualistiske Kristendomsform, opstod. *Sproget* er væsentlig germansk præget.

3. Det østeurop. Kulturomraade omfatter væsentlig Rusland og visse Dele af Balkanhalvøen (Rumænien). Det er — eller rettere *har været* — den *udstrakte Kornavls Omraade*. Statsformen er ejendommelig ved *Fremmedherredømmet* (Walther Vogel, Professor ved Berlins Universitet, siger i sit Værk »Das neue Europa und seine historisch-geographischen Grundlagen«, at Ruslands Historie indtil 1917 kunde inddeles i 3 store Perioder: den normanniske, den tartariske, den tyske, og at *Jøderne* siden den Tid har spillet en fremtrædende Rolle). *Sproget* er slavisk præget.

Baade den nordvest-mellemeuropæiske og den østeurop. Kultur har *Rod* i den sydeurop.: den første over Rom, den anden over Konstantinopel. Men den første er i vore Dage saa absolut førende, saa det er den, der i særlig Grad kaldes den moderne europ. Kultur. Det følgende skal give *nogen* Belysning af denne Kulturform ved en kort Redegørelse for dens Udvikling og nogle fremtrædende Ejendommeligheder ved den.

Før den europ. Kulturs Tyngdepunkt kom til at ligge i Engl., Tyskl., Frankr. o. a. L., var det at finde i Middelhavslandene, hvis Folk dengang var de førende Kulturnationer i Europa; Navne som Grækenland, Romerriget og senere Spanien, Italien fortæller om Tider, da *Middelhavet* var det *centrale Hav* i den europ. Kulturudvikling. I det *første Afsnit* af denne Periode laa Centret ved den *østlige Del* af Middelhavet; man hentede ad Karavanevej Varer fra Asien og befordrede dem over Middelh. til Bestemmelsesstedet. De adskilte Kulturregne samledes af Romerne til en Enhed. Mellem- og Vesteuropa var dengang Kulturens Grænseegne. *Senere* flyttedes Centret *mod Vest* og til sidst *bort fra Middelhavets Lande til Vesteuropa*: Atlanterhavet afløste Middelhavet som Hovedfærdselsvej, England afløste Spanien (og Italien) som førende Nation. Indledningen til denne store

Forandring foregik omkring Aar 1500, en Tid, da der sattes dybt Skel i Europas Kulturudvikling. I denne Tid foregik de Opdagelsesrejser, hvorved man fandt Sovejen til Indien og opdagede Amerika.

Det blev dog ikke Middelhavslandenes Nationer, der blev de forende i Farten over Atlanterhavet; andre *Kystlande* traadte i Spidsen, og fra Aar 1588, da den spanske Armade blev ødelagt, var *England* stærkt paa Vej mod Verdenssoherredømmet. Det var selvfølgelig ikke tilfældigt, at det blev en af Nordvesteuropas Nationer, der tog Forerskabet: For det *første* gav Ø-Naturen rig Lejlighed til *Havfærd* for at hente af Fiskerigdommene paa Bankerne i Havet, for at drive Handel eller pleje Samkvem med Folk i andre Dele af Landet; undertiden gik Farten til fjernere Steder, f. Ex. til New Foundlands fiskerige Banker, hvorved den britiske Sømand ikke alene hentede dagligt Brød, men ogsaa lærte *Oceanfart*, hvad der i høj Grad skulde komme det voksende britiske Rige til gode. For det *andet* maa man vel erindre, at det nordlige Atlanterhav er — og var — et uroligt Hav: Briterne, der fo'r til Havs, kom i en haard Skole, hvad der yderligere hidrog til at udvikle den Sømandsdygtighed, der har været af saa vældig en Betydning for det britiske Verdensrige. Man kunde maaske *endelig* se denne Fortrolighed med Havfærd som en Arv fra Vikingerne. — Denne Sømandsduelighed blev ganske naturligt taget i Brug og udvikledes yderligere gennem en jævnt stigende Udvikling af Flaaden, en Udvikling, som bl. a. bunder i det Forhold, Ø-Naturen fører med sig: en svag Flaade giver fjendtlige fremmede let Lejlighed til at gøre Indfald i Landet, hvorimod en stærk Flaade byder større Sikkerhed mod Fjendeindfald. Et andet Forhold, der fik Betydning for Flaadeudviklingen, var, at England i Midten af 1500'erne opgav sin Fastlands-politik og indstillede sig paa en maritim-handelsmæssig Politik (Prof. Vogel). Senere — i Slutningen af 1700'erne og Begyndelsen af 1800'erne — førte Frankrigs Politik med sig, at den engelske Flaades Overmagt blev større, og Fastlands-

spærringen, der skulde være et Dødsstød mod England, blev netop et Led i den Kæde af Forhold, som gjorde, at England udvikledes til at blive Verdensrige og førende Industrieland: det blev nødvendigt at finde Kolonier i fremmede Verdensdele, hvorfra man kunde hente Levnedsmidler og Raastoffer.

Aar 1765 indleddedes en helt ny Periode i Europas Erhvervsliv, og Begivenheden fandt Sted i England. England havde indtil da været en Agrarstat; men i det nævnte Aar skete der noget, der blev Begyndelsen til Englands — og senere det øvrige Europas — *Overgang til Industriulturen*, den Kulturform, der præges af Industrien. Den tidligere nævnte Prof. Vogel kalder den Periode, som da begyndte, for *Maskintidsalderen*, fordi Maskinen spiller en saa frenttrædende Rolle. Det var altsaa Opfindelsen af en Maskine, der gav Stødet til denne — vældige — Forandring, og Maskinen var *Spindemaskinen*. Allerede før 1765 havde Engl. udviklet en betydelig Uldindustri; men efter af Spindemaskinen var konstrueret 1765, og især efter at man 1785 begyndte at bruge *Damp* som Drivkraft i Spindierne, tog *Bomuldsforarbejdningen* et saadant Opsving, at den ganske »stødte den tidligere Dronning blandt Englands Industrier, Uldindustrien, fra Tronen«. Ved denne Forandring kom Flaaden til at spille en endnu større Rolle end før, idet al Bomulden skulde komme fra oversøiske Lande, og dens Betydning for det britiske Rige blev ikke ringere, efterhaanden som Forholdene førte til, at Moderlandet og Kolonierne knyttedes ret tæt sammen.

Det er altsaa England, der har Æren af at have været Skueplads for Begyndelsen til den moderne europæiske Erhvervskultur, Industriulturen, og England har indtil for ikke mange Aar siden været absolut førende inden for denne Kulturform. At England saaledes kom foran Fastlandet i Industriudviklingen, beror paa et Sæmmenspil mellem flere Faktorer; nogle faa skal nævnes: 1. Englands Beholdning af Kul og Metaller, 2. Søherredømmet, 3. Kolonierne, 4. Fastlandskrigene, der marvstjal Staterne paa Fastlandet.

Senere opstod i Mellemeuropa en farlig Konkurrent, Tyskland, hvis Overgang til Industriulturen foregik omkring Aar 1900. At Overgangen først saa sent fandt Sted, har sin Grund i forskellige Forhold: Beliggenheden har ført med sig, at Landet gennem Tiderne har været Skueplads for mange Krige; politisk Samling til en Rigsenhed er kommet sent; dertil kommer bl. a. at Interessen for Kolonianskaffelse har været for ringe, og at Flaaden først sent fik en nogenlunde kraftig Udvikling. Til Gengæld skete Overgangen *hurtigt*, og det blev en *kraftig* Ændring: Tyskland har en overordentlig bred Mineralbasis, saa der var Grundlag for en mangeartet Industri; Industriforetagender fik rigelig Tilgang af tysk Kapital, Ordningen var rationel, Arbejdskraft var der nok af, og disse Folk havde Aarhundreders Tradition m. H. t. Arbejde ved Maskiner, der ganske vist kun var beregnet til at bruges hjemme (Hjemmeindustri), men dog *var* Maskiner; naar man saa foruden alle disse Forhold erindrer sig Slagordet »Tysklands Fremtid ligger paa Havet«, vil man forstaa, at den blev et solidt Grundlag for en Omdannelse fra Haandværks-, Handels- og Agrarland til Industriland af 1. Rangklasse.

Dette er i meget korte Træk Industriulturens Opstaaen, belyst ved Exempler fra de to Lande, der hidtil har været førende inden for Europas Erhvervsomraade. Der er allerede antydet enkelte af *Industriulturens fremtrædende Ejendommeligheder*; det følgende skal give en fyldigere *Karakteristik af denne Kulturform*.

Som allerede Navnet Industriultur antyder, spiller *Industri* i forskellige Former en meget vigtig Rolle. Naar den tidligere nævnte Prof. Vogel bruger Navnet Maskintidsalderen, peger han paa det samme: det er *Maskinens* udstrakte Brug, der først og fremmest karakteriserer denne Kulturform. Man finder Maskinen anvendt paa vidt forskellige Omraader: den gør Tjeneste i Fabrikkerne og Gruberne; den er taget i Brug i Haandværket og har der medvirket til en Omdannelse af dette Erhverv; Landbruget

mærkes mere og mere af Maskinen; endog i Hjemmet og i Kunsten har den holdt sit Indtog (Ex. Billedhuggerkunsten); i Samfærdselen spiller Maskinkraft en ganske overordentlig stor Rolle til Lands og til Søs saavel som i Luften.

Maskinens Brug har medvirket til en gennemgribende Forandring af Landets Bebyggelse: der er foregaaet — og foregaar stadig — en *Sammenhobning af Mennesker i Byer*. Det har den Kulturform, man kalder Helagerbrug, ganske vist ogsaa gjort sine Steder; men den Sammenstuvning, vi i vore Dage er Vidner til, er af saa omfattende en Storrelse, at ingen Kulturform kan staa Maal med Industri-kulturen i d. H. Aarsagerne til denne Bydannelse er jo ligetil: Fabrikkerne anlægges, hvor Raastoffer og (eller) Drivkraft nemmest kan faas; forarbejdes der indenlandske Raastoffer, anlægges Fabrikken oftest paa eller i Nærheden af det Sted, hvor Raastoffet fremskaffes; forarbejdes der udenlandske Raastoffer, anlægges Fabr. ved en Havn, eller hvor der i Nærh. af en Havn findes Drivkraftstof (Ex. Manchester). Hvad saa Folgerne af denne massive Sammenhobning af Mennesker bliver for dem, der skal bo i Byerne, er et Spørgsmaal, der ikke skal behandles her.

Som det tredie Karaktertræk kan nævnes, at Industri-kulturen er præget af en *vidtgaende Arbejdsdeling*; det er en saa kendt Ejendommelighed, at man kan nøjes med faa Exempler: i England var det i det penninske Omraade (Sheffield — Leeds o. a. Byer) før Spindemaskinens Fremkomst almindeligt, at samme Mand var baade Spinder, Væver og Landmand; efter at denne Maskine rigtig kom i Brug, spaltedes den nævnte 3-dobbelte Syssel ud, saa nogle var Spindere, *andre* Vævere og *atter andre* Landmænd. Herhjemmefra kan hentes mange Exempler paa lignende Arbejdsdeling. Denne Deling fores saa videre inden for det enkelte Fag og optræder som *Specialisering*, idet nogle faar en enkelt, undertiden snævert begrænset Del af Arbejdet at udføre. Vore Dage er Specialisternes Tid, baade aandeligt og materielt. Tidligere Tidens Polyhistorer, der var frem-

ragende i flere Videnskabsgrene, har vist ikke mange Efterfølgere nu: Stoffets Omfang er saa stort, at Begrænsning er bydende nødvendig, om man vil naa til nogen større Dybde i nogen Del af det. En saa ringe og usammensat Ting som en Knappenaal laves ikke af en og samme Mand; eller tænk paa Arbejdet i Fabrikker, hvor man har anskaffet Transportbaand (Ex. Automobilfabr. — Skotojsfabr.). Her lurer en af Farerne ved denne Kultur i dens stærkt udviklede Form: *Mekanisering*, der lidt efter lidt stjæler Arbejdsglæden fra Arbejderen, gør utilfreds eller sløver, gør ham til Maskine. I H. Koht: »Pengemakt og Arbejt i Amerika« (en meget læseværdig Bog!) findes en Tegning, der kraftigt illustrerer dette: ud af Forpartiet paa en gammel Fordbil rager Hoved og Krop af en Arbejder, hvis Ansigtstræk er fordrejede af Smerte og Skræk (Maskinen vil dræbe ham).

De Stoffer, som Arbejderne i Fabrikkerne staar og forarbejder, er langtfra altid frembragt i det Land, hvor Forarbejdningen finder Sted. Tænk blot paa den europ. Bomuldsindustri, hvis Raastoffer kommer fra saa fjerne Egne som U. S. A., Ostindien og Ægypten; Uldindustrien faar Hovedparten af Raastofmængden fra Australien og Sydafrika, medens Gummiindustrien henter Raagummien fra Ostindien og Brasilien; disse Exempler kan suppleres med mange andre. Dersom Tilførsel af een eller flere af disse Raavarer stoppes, medfører det Standsning af Fabrikken, Arbejdsløshed og økonomisk Tab baade for Enkeltmand og Samfund. Det er altsaa klart, at *de enkelte Samfund er meget afhængige af hinanden*. Denne Ejendommelighed er et nyt Karaktertræk og er netop et af Hovedkendemærkerne for Industri-kulturen. Man kunde godt sige det saadan, at den moderne europ. Kultur lever af hele Verden, alle Jordens Lande maa give den Næring; dette gælder i aandelig Henseende: europ. Forskere er Skrankenedbrydere over hele Jordkloden; det gælder i endnu højere Grad materielt: *Raastoffer* til Industrien hentes til Europa fra al Jordens forskellige Egne, og *færdige Industrivarer* gaar den modsatte Vej; begge Dele er

med til at øge den europ. Handel; *Fødemidler* til Industri-landene hentes ligeledes fra andre Lande, delvis andre Verdensdele: Argentina, Kanada, U. S. A., Syd-Rusl. o. a. L. Intet Land i Vest- og Mellemeuropa kan *isoleres* ret længe, uden at det foraarsager meget alvorlige Forstyrrelser i Samfundsforholdene. Derfor har de store Industrinationer, som ikke inden for eget Omraade har Raastoffer nok, søgt at sikre sig disse gennem *Erhvervelsen af Kolonier*; af vital Betydning er det da, om Vejen til og fra Kolonierne er fri. Det maa nu være indlysende, at *Hovednerven* eller *-aaren i vor Verdensdels Kultur er Samkvem*; og da Vandvejen hidtil har været den billigste, maa de Nationer, som bor ud mod Havet, have Fordel for de andre, hvis Landomraade ikke grænser til Hav, der kan besejles nogenlunde uhindret Aaret rundt. Det er derfor ganske naturligt *Kystlandene*, som har den største Betydning inden for vor Kultur.

Netop gennem dette Samkvem har Industrikulturen faaet en Udbredelse, som er uden Sidestykke baade m. H. t. Hastighed og Omraade; den indhenter de andre Kulturbølger og har de fleste Steder besejret de ældre Kulturer; andre Steder, f. Ex. i Østasien, tager Folkene de Kulturelementer, som passer dem, saa det ganske vist ogsaa der bliver en Industrikultur, men en Kultur, der faar Præg af det, der er særegent for Folket. Vor Kulturs Udbredelse er i store Træk faldet sammen med den hvide Mands Magt; denne har ganske utvivlsomt kulmineret, og det er et Spørgsmaal, hvor længe Industrikulturens Tyngdepunkt er at finde i Europa, ja, inden for den hvide Mands Omraade i det hele taget. Tyngdepunktet er i Færd med at forskyde sig *mod Vest* — den samme Retning, det engang før har fulgt — fra Europa til Amerika! For enkelte Industriegrenes Vedkommende er det ganske afgjort, at U. S. A. har overtaget Førerstillingen. Men selv om det engang i Fremtiden skulde ske, at det kulturelle Førerskab helt blev flyttet fra *vor* Verdensdel til Amerika, er det saa dermed klareret? Eller skal man endnu længere *vestpaa*, til Østasien, for at finde den eller de Na-

tioner, der i Fremtiden skal være forende? Det er et Spørgsmaal, der let trænger sig paa i vore Dage; men om Besvarelsen maa man sige: »Den, der lever, skal faa det at se!«

J. M. Jensen.

SKOLEN OG OPDRAGELSEN.

Skal Skolen i det hele taget opdrage, ligger det ikke uden for dens Opgave? Kan den ikke helt overlade det til Hjemmet og saa kun give sig af med at undervise? Vi er vist alle klar over, at Opdragelsen er et saa vigtigt Led i Skolens Arbejde, at den er sidestillet med Undervisningen og saa nøje knyttet dertil, at den slet ikke kan skilles derfra. Hvis Børnene skulde undvære den Opdragelse, Skolen giver dem, da vilde sikkert mangt og meget blive endnu mere vrangt hos den opvoksende Slægt, end det for Tiden er.

Netop i vor Tid ser det ud til, at Skolens Opdragelse i høj Grad er paakrævet. Udviklingen gaar jo for Øjeblikket i den Retning, at Ansvar mere og mere bliver lagt over paa Skolen, idet man fordrer, at Børnene ogsaa skal tilegne sig praktiske Færdigheder i Undervisningstiden. De fleste moderne Købstadsskoler har nu indført Undervisning baade i Sløjd og Skolekøkkengerning; men det kan ikke bestrides, at naar Hjemmet paalægger Skolen et nyt Ansvar, mister det ogsaa noget af den Rigdom, det er at følge Børnene i deres daglige Syslen, naar de hjemme giver sig i Lag med de praktiske Smaating under Faders eller Moders Vejledning.

Det ser ud til, som om der i vore Dage er saa mange Hjem, der forsømmer Opdragelsen af deres Børn. De har maaske nok Viljen dertil, men kan ikke magte Opgaven.

I Storbyerne er det jo ikke ualmindeligt, at baade Fader og Moder er paa Arbejde hele Dagen, mens Børnene i den Tid helt og holdent er overladt til sig selv. Hvordan det saa gaar med Opdragelsen, har man ikke svært ved at forstaa. De færdes som Regel paa deres egne Veje blandt ligestillede Kammerater, og det er ikke altid skønne Ting, de lærer.

Saa skulde man jo mene, at det staar langt bedre til i de mere velstillede Hjem, hvor Forældrene har Tid til at give sig af med deres Børn; men mange Gange ser man desværre, at ogsaa saadanne Hjem forsømmer deres Pligt over for Børnene, da Forlystelser og Selskabelighed sluger al den Tid, som Hjemmet med Rette kan gøre Fordring paa. Naar Fader og Moder er borte, kan det undertiden knibe for den, de er overladt til, at faa dem til at vise Lydighed; men værre er det, at noget af Fortrolighedsforholdet gaar tabt over for Forældrene.

Endelig finder man ikke saa sjældent Hjem, hvor det er aabenlyst, at Børnene regerer. Ved Bordet tilkendegiver de med stor Tydelighed, hvad de ønsker at faa, og vover nogen at gaa imod deres Ønsker, er Familiefreden ødelagt; som Regel vinder de kære Poder Slaget. Ogsaa med Hensyn til Klædedragt forstaaer Børnene at sætte deres Vilje igennem med stor Bestemthed. Saadanne Børn kan Læren godt faa Vanskeligheder med, da Forældrene ikke taaler ret megen Irettesættelse, men paa givne Foranledning snart skal stille hos Læreren og paaminde ham om hans utilbørlige Behandling af det uskyldige Barn.

Heldigvis træffer man ogsaa Hjem, hvor Forældrene tager sig deres Opgave som Opdragere alvorligt. Desværre kan man se, at de mest nidkære ofte oplever den Sorg, at naar deres Børn kommer ud, aander de befriet op og slaar sig løs, da de nu endelig er sluppet fri. Det er en

vanskelig Opgave, Opdrageren er stillet over for; men lykkelige er de Mennesker, som har faaet den Naadegave at kunne opdrage deres Børn i Frihed, men under Ansvar. Naar Dagen kommer, da Børnene skal handle paa egen Haand, maatte de da kunne gøre det under Ansvar. Det maa være Opdragelsens Maal at føre dem dertil.

Da Hjemmets Opdragelse ofte kan være mangelfuld, er Skolens i høj Grad nødvendig. Spørgsmaalet er nu, om Skolen kan magte denne Opgave, og hvordan den kan løses.

Med Hensyn til det første staar og falder det hele med den enkelte Lærer; for her er det hans Personlighed, som er det afgørende. Hvis han ved sin Færden blandt Børnene formaar at vinde deres Tillid og Agtelse, kan han ogsaa være med til at danne deres Karakter, hvad Opdragelsen jo tager Sigte paa; men er det saaledes, at Læreren ikke kan komme i Kontakt med sine Elever, bliver det ogsaa vanskeligt for ham at være til nogen virkelig Betydning for dem.

En Lærer staar med store Muligheder i sin Gerning; thi Børnene er ikke slet saa fordærvede som de voksne. De har som Regel en levende Erkendelse af Ret og Uret, Sandhed og Løgn, ægte og uægte, og man finder gerne en ærlig Villie — om den end er svag — til at gøre det gode. Over for de mange Muligheder er det netop, at Lærergerningen bliver saa ansvarsfuld, som den er.

Det bliver da Lærerens Opgave at pege paa det, der har Værdi i Liv og Død, ja, ogsaa paa alt det, som kan lægge Livet øde. Selv maa han gaa foran, saa godt et skrøbeligt Menneske formaar det ved Guds Hjælp. Olfert Ricard har Ret, naar han har sagt: »At opdrage er at drage opad«. Saadan skal vor Færden være blandt Børnene, at de drages mod os, og saa kan vi ogsaa faa Lov til at drage dem opad. Kan vi drage vore Elever, da kan vi ogsaa opdrage dem.

I det første Skoleaar er det egentlig ikke Opdragelsen, Skolen i første Række tager Sigte paa. Hovedsagen er at

føre Barnet ind i Skolens Liv og Arbejde og faa tilvejebragt det Baand mellem Lærer og Elev, der betinger et frugtbart Samarbejde Skolen igennem. Derefter begynder den egentlige Opdragelse, idet Barnet begynder at faa mere selvstændigt Arbejde, som det maa lære at udføre med Omhu. I det hele taget maa Læreren fra første Færd være aarvaagen over for Børnene, saa de altid gør deres Pligt og udviser Lydighed. Det er i disse Aar, de gode Vaner skal indøves og blive en Selvfølgelighed for Børnene. I Undervisningen er det en stor Lettelse for Læreren, at Børnene af sig selv følger med og viser Opmærksomhed; men for Elevernes Opdragelse betyder det ogsaa meget.

De sidste Par Aar maa Læreren særlig stile efter gradvis at lægge Ansvaret for Skolearbejdet og Opførselen over paa Børnene, saa det hele efterhaanden kommer til at hvile paa dem selv. Han maa gøre sig selv overflødig. Paa den Maade faar de lært at leve Livet under Ansvar og kommer derfor ikke til at staa helt fremmed over for det den Dag, de forlader Skolen.

Nu ved enhver Lærer jo nok, at det er langt lettere at udstede et Paabud end at gennemføre det. Læreren maa imidlertid altid overveje, om det, han fordrer, nu ogsaa lader sig gennemføre, og om der er Rimelighed i hans Forlangende; er han klar over det, maa han overveje, hvordan han bedst kan fremstille Sagen for Eleverne. I sin Tid var det meget almindeligt, at man greb til korporelig Revselse, naar Børnene forsyndede sig mod Læreren og Skolen, og det er ogsaa en nem Maade at afgøre Sagen paa. Det kan vel være paa sin Plads en sjælden Gang over for enkelte Børn; men i Almindelighed er det sikkert det klogeste og bedste at finde andre Veje; thi man drager saa vist ikke stort paa den Maade.

Tit er det nok, naar Læreren taler til det bedste hos Børnene; saa forstaar de udmærket, hvad der er det rigtige, og de fleste retter sig efter det. Er der en enkelt, som føler Trang til at vise sig lidt, kan man altid finde

en anden Plads til vedkommende; det kan hjælpe udmærket at komme i nye Omgivelser.

Iøvrigt er Børnene saa vidt forskellige, og for en Lærer er det meget vigtigt at faa et lille Indblik i det enkelte Barns Sjæleliv, saa han forstaar, hvad der rører sig i det. Derved vil han kunne følge med i dets Kamp og se dets Sejre og Nederlag, ikke de enkelte, men vel Resultater i Barnets Væsen. De gode Sider vil han lære at elske, og i Kampen mod de daarlige Tilbøjeligheder vil Barnet i Læreren have en Ven, der forstaar det og derfor ogsaa vil være i Stand til at møde det paa den rigtige Maade.

Forstaaelse og Kærlighed baner Vej til et Barnehjerte; men Haardhed og Kulde lukker det til. I samme Grad, Læreren faar Visdom til at finde ind til Barnets sande Natur paa Kærlighedens og Forstaaelsens Vej, vil hans Gerning som Opdrager lykkes. Maatte vi altid have det for Øje i vor daglige Færden, da skulde vi ogsaa opleve noget af den Glæde, det er at drage et Menneske opad.

Niels Jørgensen. (1925).

Bodholt Skole, Februar 1931.

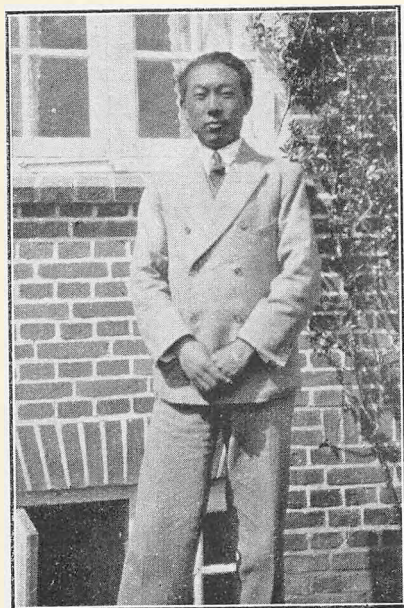

KUANG MIEN LU.

ET SAMVÆR MED EN UNG, KRISTEN KINESER.

Sidste Sommer — d. 9. og 10. Maj 1930 — havde jeg en stor Oplevelse, idet jeg havde Besøg af en ung, kristen Kineser, Mr. Kuang Mien Lu, medens han opholdt sig paa Hoptrup Højskole.

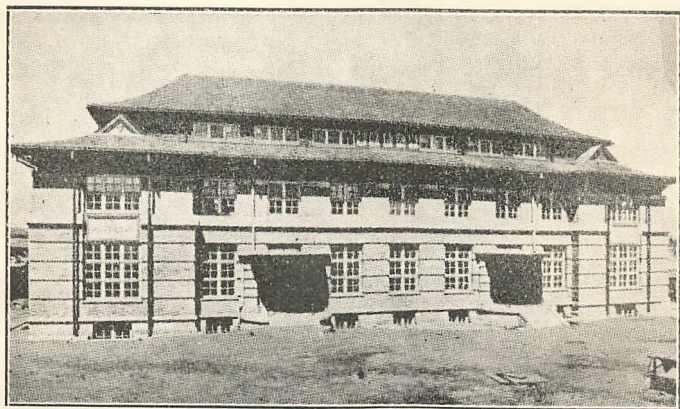

Mr. Lu 1930.

Selv om jeg nok ved, at nogle Læsere af dette Aarskrift har set, hørt eller talt med ham, tillader jeg mig alligevel at fortælle lidt om ham, idet jeg havde den Glæde at være alene sammen med ham i adskillige Timer, baade

i mit Hjem og paa en Spadseretur, hvorved jeg fik et ret godt Indblik i forskellige Ting vedrørende ham selv og hans Land, noget, der paa mange Punkter betød en Revision af gamle Anskuelser.

Kuang Mien Lu er Søn af kristne Forældre og blev født i 1907 i den store Stad Moukden i Manchuriet, Nordkina.

Den nye K. F. U. M. Bygning i Moukden.

Allerede som 17-årig ung Mand sluttede han sig til »the Kian church« (church = Kirke). Endvidere kom han i Forbindelse med K. F. U. M., der nu har arbejdet i Moukden i godt 15 Aar. Siden 1927 har den selv haft en ny, stor og moderne indrettet Bygning (se Kaj Petersen: Kina nu. Side 26). Det daglige Arbejde i den Forening, som Lu kom i Forbindelse med, udføres ikke af een Sekretær, men af en hel Flok, baade indenlandske og udenlandske.

Blandt de udenlandske Sekretærer, der arbejder i Moukden, er Kaj Petersen fra Danmark, en ung tiltalende Mand, som adskillge af os kender mer eller mindre til.

Denne Sekretærflok udfører et vidt forgrenet Arbejde, ikke alene blandt Lægfolk, men ogsaa blandt de studerende paa de mange store Skoler i Kina.

At Kaj Petersen ogsaa har gjort et stort Arbejde, faar man et godt Indtryk af ved at læse hans førømtalte lille Bog samt ved at følge med i K. F. U. M.s Missionsblad for Indien og Kina.

Grundet paa Arbejdets mange vidtspændende Omraader kan en Mand nok have Brug for en Medhjælper,

Kaj Petersen og Kuang-Mien-Lu.

og K. M. Lu var da Medhjælper hos vor Udsending, Kaj Petersen.

At han ogsaa har været en god Medhjælper, beviser følgende Ord af Kaj Petersen:

»Til Studenterarbejdet fik vi i Begyndelsen af Foraaret K. M. Lu op fra Peking, hvor han i nogle Aar havde studeret Kemi ved Regeringens Universitet, det har været en umaadelig Hjælp i Studenterarbejdet at have ham med i det.

Han og jeg har boet sammen, og jeg har lært ham

at kende som en ung, i hvem der er en ukuelig Idealisme og en stadig tydeligere Gaaen i Dybden i sit eget Liv og i sit Arbejde. Han er den i Flokken, jeg har kunnet dele mest med, ikke alene i Arbejdet, men især i Venskab og aandelig Fællesskab.« (Kina nu. Side 30).

Som man ser, har K. M. Lu tidlig været betroet et stort Arbejde, og han har været en ung Mand paa sin rette Plads, en, der har øst af Kraften ovenfra. Kaj Petersen nævner deres fælles Morgenandagter som noget, der har haft stor Betydning for dem begge i Samarbejdet.

Efter disse — som man forstaar — rige Arbejdsaar kom Kaj Petersen hjem til Danmark paa Ferie, medens Mr. Lu rejste paa Studierejse til England. Lu rejste nedenunder om Asien med Skib op til Aberdeen i Skotland, ved hvis Universitet han i dette Øjeblik studerer Teologi. (Han er altsaa Teolog).

Rejsen til Danmark sidste Sommer foretog Mr. Lu i sin Sommerferie, og det var hans Mening især at studere Højskolebevægelsen og Andelssagen.

I den Anledning opholdt han sig ogsaa her i Højskoletrup paa vor fine Højskole — efter Pastor Kildebys Mening den kønneste i vort Land — og naar det regner paa Præsten, drypper det paa Degnen (og Læreren).

Med andre Ord: Lu kom ogsaa op i Kommuneskolen, hvor han holdt en lang og gemytlig Tale til Børnene, der med megen Interesse betragtede ham. (Frk. stud. mag. Tove Eeg Sørensen var Tolk.)

Senere besøgte han mig privat, og det var mig en stor Glæde at stifte Bekendtskab med ham. Jeg har aldrig været saa glad for mine engelske Kundskaber som i de Dage, idet de var Aarsagen til, at vi kunde tale sammen. Snart spurgte han mig ud om danske Forhold, snart var jeg den spørgende.

At han var en Dygtighed og Begavelse af Rang, fik jeg et levende Indtryk af, og at alle, der kom i Berøring

med ham, har faaet det samme Indtryk, har jeg senere faaet bekræftet.

Det vil være mig en Umulighed i en kort Artikel at fortælle udførligt om vore Samtaler, men det ønsker jeg heller ikke. Jeg ønsker kun at give Dem alle et lille Indtryk af en begavet Repræsentant fra »det himmelske Rige,« en Aandsfælle fra det fjerne Østen, en Kristen fra »Landet i Midten«, en ung i Udvikling ligesom det Land, der har fostret ham, det Land, der nu har en kristen Regent.

Hvilket sidste for mig lyder bedre end det bedste Eventyr.

Dog kunde jeg nok lide at fremkomme med nogle spredte Udtalelser af ham ang. et og andet, som jeg kunde tænke mig interesserede os alle:

1. Danmark staar højt for den oplyste Kineser. Lu udtalte bl. a.: »Danmark, som vi Kinesere kender det, er en typisk kristen Nation.« Det staar saaledes højere i Kinesernes Bevidsthed end England og U. S. A., idet det første Land har for mange Kolonier, medens det sidste har for mange Dollar'er.

2. Noget af det, der gør, at Danmark saa ofte faar Besøg af Udlændinge, er jo som bekendt Højskolen og Andelssagen. Lu lærte ogsaa at sætte Pris paa den »Livets Aand«, der raader paa vore Højskoler, af hvilke han bl. a. foruden Hoptrup besøgte de to i Ollerup, den internationale Højskole i Helsingør samt Højskolen i Haslev, hvor han maaske ogsaa besøgte andre Skoler.

Lu har senere skrevet til Højskolen her samt til undertegnede, og han har udtalt, at han slet ikke kunde finde Udtryk for, hvilken Betydning Højskolen har haft for vort Folk med Hensyn til Lægfolks Uddannelse. (»the general improvement of the educational standard of the common people«).

Han lagde Eleverne paa Hoptrup Højskole paa Sinde, at de skulde være taknemlige for den kostelige Gave, som

de danske Højskoler er, ligesom han mindede dem om, at hans Folk slet ikke kendte til slige Skoler, hvor man saaledes plejede det gode, f. Eks. Venskab.

3. Naar Lu saaledes talte om sit eget Folk, mærkede man en tiltalende National-Stolthed og Kærlighed til Kæmperiget, der nu synes at være i Drift opad og fremad, selv om der endnu er meget, der skulde ændres.

Lu ønskede selvfølgelig ogsaa en saadan Udvikling, men han haabede ikke, at den skulde foregaa ad samme Linjer som i Japan, der kun havde interesseret sig for den materielle Side af den europæiske Kultur.

4. Angaaende Forholdene i Kina udtalte han, at de nu var bedre, idet Nationalist-Bevægelsen havde vundet i Magt, og den arbejdede for Folkets Vel.

5. Vel var der stor Nød i Shensi Provinsen, især grundet paa de daarlige Samfærdselsforhold, men »The China famine relief association« havde gjort et stort Arbejde til Afhjælpning af den skrækkelige Nød.

6. Blandt Enkeltpersoner, der arbejdede for Kinas Vel, nævnte Lu den kristne General Feng, der er en meget populær Mand, som altid staar paa Folkets Side og arbejder for Emancipation af det kinesiske Folk.

7. I det hele taget saa Mr. Lu ret lyst paa Fremtiden og udtalte, at han mente, at Kina snart vilde være en rigtig Nation.

Hvis Kina har mange unge af Lu's Slags, tænker jeg ogsaa, at vi snart hører nyt fra Østen. Det mægtige Rige skal nok snart vaagne af sin lange Søvn. I modsat Tilfælde vil det nemlig gaa til Grunde, og det kan man ikke godt tænke sig, dertil er Folket for godt.

Gud velsigne alle, der er med til at læge Verdens aabne Saar, Slaveri paa et eller andet Omraade, være sig i Østen eller Vesten, i Kina eller i det ulykkelige Rusland!

Gud velsigne os alle i det nye Aar, hver i sin Gerning!

Hoptrup, den 4.-1.-1931.

P. Julius Damgaard.

*****

SEMINARIELIVET I 1930.

.....

DET er en smuk Skik, at Aarsskriftet ogsaa bringer Bud fra de nuværende Elever; ikke mindst ved Jubilæet fik vi Indtrykket af, at de »gamle« følger os med stor Interesse. Paa Hr. Lambertsens Opfordring vil jeg forsøge at give en Skildring af Seminarielivet i det svundne Aar.

Der er nu først det rent faglige, som vi kender fra Dagliglivets taktfaste Slid. Først ringer Vækkeuret; men det bliver resolut bragt til Tavshed. Saa tager Trifoliumsflojten fat; den paahøres i Stilhed, og nogle Minutter hængaar i dyb Filosofi over de rette Livsværdier. Hertil kommer den Kendsgerning, at nu *er* Klokkeren fem Minutter over syv. — Efter et ganske kort Besøg paa Pensionatet naar man Sem.s Laage, netop som Klokkeren ringer. Forstanderen har første Time, og snart lyder der et Brus af unge, lyse Stemmer, som begynder Dagen med Lovsang. — Andagten er forbi; en enkelt Efternøler kommer ind. »Undskyld, jeg kommer for sent«. — »Har De ikke noget Vækkeur?« — »Jo, men . . .« — Alt bliver noteret paa de grønne Sedler, og Livet gaar alter sin skæve Gang. Smaa Deputationer byder Læreren »velkommen« ved Døren, medens den øvrige Klasse læser frem for fuld Kraft. Lærerne kommer og gaar, der er noget hos dem alle, som vi holder af. Frikvartererne har ogsaa deres Charme; man læser Aviser, gaar Tur eller aflægger Besøg hos »Bassemor«, hvis da ikke en har Fødselsdag og i den Anledning trakterer Klassen og Lærerne med Slikpind. Klasselivet er egentlig dejligt; men det er ikke altid mor-

somt at komme hjem paa sit Værelse sidst paa Eftermiddagen for at gaa i Gang med 4—5 store Lektier plus en Del Opgaver o. l. Selv om man har en god Vilje, er det dog en logisk Umulighed at koncentrere sig om 14 Fag. Eksamenen og Karakterskalaen er saaledes indrettet, at man for at faa en god Gennemsnitskarakter *maa arbejde mest med de Fag, man har sværest ved, og mindst med de Fag, man er begavet i.* — Naa, vi søger selvfølgelig at faa det mest mulige ud af det og haaber saa paa en bedre Seminarieordning for de kommende Slægter.

Vi mærker dog ogsaa selv lidt til Tidens Fremskridt. Medens Hr. Hougaard før viste sine Dyr frem for de maa-bende Tilskuere paa 1., 2. og 3. Plads i et »Amfiteater«, er Hr. Hougaard nu blevet Forsøgsleder i et moderne fysisk-kemisk Laboratorium, hvor Eleverne arbejder med stor Iver og Interesse. I Aar har vi ogsaa med Hr. Hougaard besøgt Samlingerne paa Herlufsholm, og Dr. Gotzsche har demonstreret Røntgenfoto-grafering for os. De sædvanlige Udflugter med Lærerne er foretaget. Endvidere har Hr. Jensen brugt en Del Gymnastiktimer til Fodbold, Diskos og Spydkastning. Hr. Lambertsen har givet Undervisning i Svensk, og Hr. Grahn har lært os en Del Laubmelodier.

Skønt vi altid har rigeligt af fagligt Arbejde, faar vi dog ogsaa Tid til at dyrke andre Kulturinteresser. Paa Seminariet og i Foredragsforeningen har vi hørt mange gode Foredrag, hvoraf jeg vil nævne de vigtigste: Magister Rosenkjær: Ghandi og Indien, Pastor Johs. Larsen: Kristendom og Kultur, Prof. Vilh. Andersen: Oehlenschlägers Ungdomsdigtning, Gunner Engberg: 2 Bjørnsonsforedrag: »Livets Gerning« og »Kærligheden«, Professorinde Ulbrickt: Nutidsungdom og Forældrene, Pastor Brodersen: Barthianismen, Pastor Hee Andersen: Engelsk Digtning. Paa Skolemøder i Haslev og Næstved har vi hørt Undervisningsminister Borghjerg, Biskop Amundsen og Forstander Arnfred.

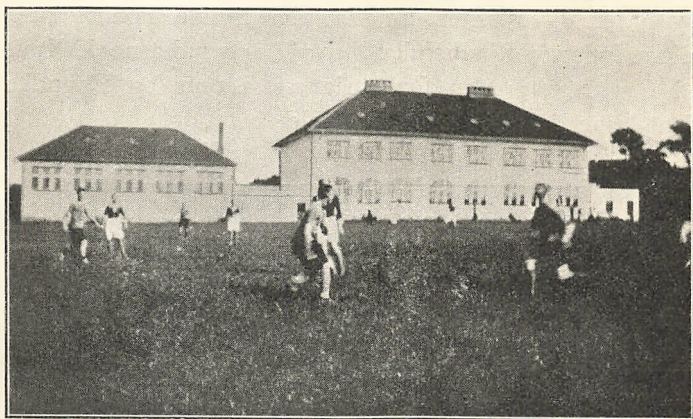
En Aften var her Diskussion med Lærer Joh. Jørgensen, L. L. L., og Lærer Stinus Nielsen, D. L. F.; det resulterede

i, at »Landsorganisationen for Lærere og Lærerelever« fik en Haslevafdeling paa 50 Medlemmer.

»Bavnen« har i det forløbne Aar været ledet af Alfr. Hansen (30) og Kjærsgaard-Rasmussen. Vi har haft to livlige Diskussioner: »Os og vor Tid« og »Er Socialisme ensbetydende med Samfundsslykke?« Ved et Par Danskastener med Foredrag om Rudolf Bruhn og Dialektoplæsning har Sems. Orkester medvirket. Cand. mag. Langballe har med Billeder, Ord og Toner vist os »Den gamle By«. — »Kæden« er i 1930 redigeret af Aage Olesen og undertegnede. Sidste Aarsregnskab balancerede med 372 Kr., og vi er nu ved at udsende syvende Aargang. Bladet indeholder filosofisk-religøse Spidsartikler, Referater fra »Bavnen« og Sportslivet; Poesi, Noveller og Vits. Endvidere har der været Artikler om Seminarielivet i vore Nabolande, de nye Skoletanker og Læreruddannelsen. Bogen og Filmen »Intet Nyt fra Vestfronten« har fremkaldt et varmt Forsvar for Fredsagen, og Bladet er saaledes i nogen Maade en Afspejling af Tidens Rørelser. Harry Mielche giver Illustrationer til »Kædens« Vits, og det giver hver Gang Anledning til store Oplob i Vestibulen. — En hel Del »Rister« er ogsaa Medlemmer af Musikforeningen; der har i Aar været Kunstnere som Tenna Kraft, Else Brems, Marius Jakobsen, Kuban Kosakkerne o. fl. — Nu da Festsalen er beriget med et stort Radioanlæg, kan vi ogsaa der høre en Del Musik og dramatisk Kunst.

En anden vigtig Faktor i »Risternes« Liv er Fest. Vi var slet ikke kede af, at Jubilæumsfesten sinkede os i Arbejdet; vi festede med største Sindsro i 5 Dage, saa for vor Skyld maa De gerne holde Jubilæum hvert Aar, vi er altid oplagte til den Slags. Det eneste Skaar i Glæden var, at vi tabte Fodboldkampen med de »gamle«. Naa, men det er jo ogsaa et helt Sisyfosarbejde; det skete nemlig flere Gange, naar vi havde et kraftigt Spark, at Bolden ramte en Førstelærermave og slyngedes herfra tilbage med en saadan Kraft, at der nær var blevet Maal hos os. Klassefesterne forløb i Aar med

sædvanlig Humør og Opfindsomhed. Julefesten var en Succes, saa stor, at vi nok aldrig mere faar Lov at anvende saa megen Tid og Kraft paa en Fest. Vi gik rundt om Juletræet i Festsalen — en smuk Skik, som Chr. Sollested indførte Aaret før. Komitéens Formand, Carl Jensen, bød Velkommen; Provst Blom talte, og Hr. Grahn dirigerede Sangkoret. I Gymnastiksalen var der anbragt et Lilleput-Sem., illumine-ret som ved Jubilæet, og der var Overflod af Tale, Sang og Chokolade. Senere var vi i Festsalen, hvor Hr. Lambertsen

Gamle kontra unge.

læste Grundtvigs »Paaskeliljen«. Atter samledes vi i Gymnastiksalen, hvor Scenen var pragtfuldt dekoreret af Lærer Franck og Harry Mielche. Komitéen opførte med fin Forstaaelse nogle Scener af H. C. Andersens Eventyr saasom: Svinedrengen, En Moder, Tommelise, Fyrtojet og Kejserefs nye Klæder. — Hr. Bækgaard dirigerede et 15 Mands Orkester; det var fin og lodig Musik, der sammen med den øvrige Underholdning hostede stor Anerkendelse. — Vi fik Dessert, og Forstanderen sluttede den smukke Aften med Andagt.

Ogsaa udendørs slaar Ristlivet sine Volter. Alle Sportsgrene dyrkes med stor Iver. I Aar var det de yngste Klasser, der vandt Dimittendkampen. Om denne skriver »Haslev

Folketidende«: »Paa Pladsen var etableret Hylekor med Trompeter, Bilhorn, Grammofontragter og andre larmende Instrumenter. Linievogterens Paaklædning var Silkehat, Jaket, Gymnastikbukser og bare Ben«. — I Aar var Vordingborg Sem. heroppe. Vi tabte tre Fodboldkampe, een Tennis-kamp, og Damerne stod lige i Haandbold. Vi havde dog Humør nok til at feste hele Aftenen. Sv. Christensen (29) dirigerede Orkestret; jeg talte om Idrætten og vor Tidsaand Ved Chokoladebordet talte Forstanderen og Hr. Lambertsen. Derefter var der Solosang af Arne Nielsen, Sketch, Hurtigtægning m. m. — I Efteraaret var der livlige Fodboldkampe mellem Jyder og Sjællændere, og vi har vundet nogle Kampe mod Gymnasiet. Men for øvrigt er Tennis og Haandbold ved at blive ligestillet med Fodbold.

Kartoffelskrælning i Lejren.

De snart klassiske Bregentved- og Villature og de traditionelle Ture til Møn og Bornholm har ogsaa i Aar været en Kilde til Glæde og Sammenhold. Men jeg vil særlig omtale de 5—6 Dage, som den nye II. Klasse tilbragte i Lejr ved Solrød Strand. Næsten hele Klassen var med. Ved Madlavning og Haandbold viste det sig, at »Rinernes« Medvirken var et stort Plus. Egon Jørgensen var Lejrchef og gav os

en god Belæring i LejrLiv, som enhver Lærer bør kunne lede. Straks om Morgenen blev Hængekojen vippet af hjælpssomme Kammerater, og der blev kommanderet »til Stranden løb!« Der fik vi Morgengymnastik og herligt Bad. Ved Hjemkomsten lod Flagsangen, og Dannebrog gik til Tops. Kort efter forsvandt to Gryder Havregrød som Dug for Solen. — Vi sang »Se nu stiger Solen«, og en Kammerat holdt Morgenandagt. Hvem der saa ikke havde Køkkenvagt eller paa anden Maade var undergivet »Rinernes« Vilje, kunde nu bevæge sig frit ved Skov og Strand. Det var herligt. Nogle gik paa Opdagelsesrejse i Naturen, andre gassede sig ved Stranden med »Dagens Nyheder« eller »Familie-Journalen«. Naar Middagsklokken lod, havde alle en forbavsende Appetit, og kort efter var der paafaldende Stilhed i Lejren, kun fra Køjerne lod en sagte Knurren. Atter ringede Klokken, »Rinerne« havde med stor Fagkundskab brygget den herligste Nektar. Deres velafrettede Tjenere, som optraadte i hvid Tennisskjorte, sorte Gymnastikbenklæder, bare Ben og stribet Forklæde, serverede Kaffen. Det bragte Liv i Gemytterne, og nu gik det løs med Haandbold, Fodbold og Svømning lige til Aftensnaden.

Naar saa Solen sendte sine sidste gyldne Straaler hen over de duvende Graner, tog vi Flaget ned, og Skoven genlød af vort ungdomsfriske Hurra. Med Tæpper og Sangbøger lagde vi os omkring det flammende Lejrbaal. Her laa vi saa i den lune Sommeraften og lyttede til Ildens Knitren, Granernes sagte Susen og Bølgerens Leg ved Stranden. Her sang vi Ungdommens lyse Sange: »Vi er Børn af Sol og Sommer«, »En Jægersang« o. m. a. Naar Sangen forstummede, blev Lejravisen oplæst; den indeholdt hver Aften en Mængde Poesi og Prosa om Dagens og Nattens Begivenheder; thi Køjer og Løjer hører sammen. Efter Avisen sang vi Viser som: »En rigtig Tante«, og der blev fortalt Historier. En Aften havde vi politisk Diskussion med mange ivrige Talere. Dirigentklokken maatte bruges flittigt; men vi enedes dog alle om et dundrende Hurra for gamle Danmark. Sidst paa Aftenen sang vi »Altid frejdig« og »Fred hviler«. En

Kammerat holdt Andagt, talte med jævne Ord om Guds Rige og Livets Storhed.

En Del af Tiden ved Lejrbaalet brugte vi til et Kursus i Hjemstavnslære. Vi har jo alle læst en Del Hjemstavnsdigtning, og enkelte Lærere har fortalt Bornene lidt om Hjemegnens særlige Historie. Men som Helhed ved de fleste Mennesker saa forbavsende lidt om deres Hjemegn. Som Lærer maa man først og fremmest selv vide alt om den Egn, hvor man virker, og dernæst lære Bornene det ved at tage dem med paa Tur. Man maa saa fortælle dem om alt, hvad de ser, og senere lade de ældre Born skrive Stil derom. — Vi var tre Kammerater, som delte Kogegnegens Hjemstavnslære imellem os. Vi fik samlet en Mængde Stof fra Trap: Danmark og Daniel Bruun: »Danmark, Land og Folk« og en Del andre Værker; dernæst gjorde vi Studier paa selve Kogegnen. Ved Lejrbaalet holdt vi saa Foredrag om Egnens Geologi, Plante- og Dyreliv, dens Erhvervs- og Aandsliv og ikke mindst om Historie og Litteratur. I Spisesalen arrangerede Thanning en botanisk Udstilling af en Mængde Planter med paasat Navn og Familiebetegnelse. Alle Kammeraterne var interesserede og stillede vor Viden paa Prøve ved en Mængde Spørgsmaal. Netop i de Dage fik jeg et uforglemmeligt Bevis for, at Hjemstavnskærligheden har en stor Plads i det danske Folkehjerte. — Det var en Eftermiddag i Lejren; jeg laa i en Bunke Ho og læste om Bjørnson og de 700 Mennesker, som fulgte Grundtvigs Ligtog fra København til Gl. Kogegaard. Pludselig hørte jeg en Knasen mellem Granerne, og jeg saa en gammel Mand og Kone komme gaaende. De var vel omkring de halvfjerds. Pludselig løb den gamle Kone saa hurtigt, hun kunde, hen til et Birketræ i Lejrens Udkant; hun omfavnede det og kyssede Birkens graahvide Bark med stor Inderlighed. — Nu var den gamle Mand naaet derhen; han lagde ligesom beroligende den ene Haand paa Konens Skulder, medens han lod den anden glide kærtegnende ned over den flossede Birkebark. Der stod de en Stund, og da de fik Øje paa mig, gik jeg hen og spurgte, om jeg maatte vise dem Lejren. Medens vi gik rundt, fortalte de gamle mig om

Stedet her. De havde ejet denne Jord i over 30 Aar; de havde brudt Lyngen op, planeret Engen og plantet alle Træerne. — Birketræet havde sin Historie, de to gamle havde dyrebare Minder paa dette Sted. De fortalte mig af Egnens Historie om Høstgilder og Ungdommens Aftenture til Stranden. Een Gang om Aaret rejste de to gamle hertil for at dvæle i Minderne. — De to jævne Mennesker havde Hjemstavnskærlighed, og det vilde sikkert være en stor Livsrigdom for vort Folk, om denne Følelse var mere fremtrædende. Derfor burde Skolen optage Hjemstavnslære som et obligatorisk Fag.

Det var Sommerlejren, dens Oplevelser og Kammeratliv; men ogsaa hjemme paa Semstrup nyder vi Samværrets Glæder. Mangen Lordagskvæld hygger vi os ved smaa Kaffe-gilder for at hvile fra Sliddet og drøfte Tidens og Dagens aktuelle Emner. Det sker ogsaa, at Lærerne aabner deres Hjem for os. Det er altid hyggeligt; men det morsomste for min Klasse var en Aften i et Hjem, som er landskendt for sin gode Lagkage. En lige saa landskendt Fynbo var »Hans« og maatte som Blindebuk fange mangen en »Grethe«; baade Jyder og Øboer lo, saa Taarerne trillede.

Kan det nu ikke blive for hedt med alt det Kammeratliv? Aa, jo, det sker, at et lille bevinget Væsen flyver ind ad Sems. Døre og laver et farligt Postyr, især i Forberedelsen og I. Klasse. Jeg har hørt, at sligt var strengt forbudt i »gamle« Dage. Men nu til Dags smiler Forstanderen lunt ad Ungdommens Foreteelser. Det er nok i Erkendelse af Selma Lagerlöfs Ord »O, Eros, all härskande gud!«

Vi samles dog ogsaa til andet end Lørdagsgilder. Den tredie Lordag i hver Maaned tilhører K. F. U. M. og K. Viggo Hansen (30) og Arthur Andersen har været Formænd i M., og Fru Lambertsen har ledet K.-Arbejdet. L. M. F.s aarlige Basar indbragte Kr. 235.

Desuden har vi haft en Del Klassemøder med Bibelsamtale eller Forhandling om »Vort Ansvar«, »Ungdom og Kristendom«, »Tiden og Kristendommen« o. l. Emner. Disse Klassemøder er os en stadig Berigelse. Pastor Bang og Haslev

Kirke er kendt og paaskønnet baade af gamle og nuværende Elever. Her er lige indsat en ny Præst, Pastor Schuster, som taler med stor Forstaaelse af Ungdommens religiøse Vanskeligheder. I den aarlige Missionsuge samles vi klassevis til Bedemoder, og vi har mærket Vaaren i Guds Rige. — Jeg vil ogsaa nævne Søndagsskolearbejdet. Hvis Børnene har lige saa megen Glæde af det, som vi har, bærer Arbejdet rige Frugter. Det vil sikkert glæde gamle Søndagsskolelærere at se følgende Oversigt:

Braaby	Indskrevet	45	Børn
V. Egede	—	35	—
Freerslev	—	25	—
Førslev	—	40	—
Lysholm	—	45	—
Terslev	—	40	—
Testrup	—	15	—
Tjæreby	—	25	—

Seminariststævnerne horer ogsaa til vore bedste Oplevelser. Ved Fastelavnstævnet i København 1930 for danske og svenske Seminarieelever havde vi en interessant Forhandling om Nutidsproblemer. Indlederne var Elever fra forskellige Seminarier. K. F. U. M.s Sem. gav Koncert. — I Aar skal Kr. Bækgaard svinge Taktstokken for et 19 Mands Haslevorkester. — Anker Olesen sang »Der er nogle, der bestandig«. Ved Fæstgudstjenesten prædikede Pastor Hoff, Stockholm. Endvidere hørte vi Mænd som Pastor Malmström, Docent Bergmann og Borgmester, Dr. phil. E. Kaper.

Sommerstævnet paa »Nyborg Strand« er vist kendt af alle for de gode Talere og det herlige Samvær. I 1929 var Svenskerne med paa »Nyborg Strand« og i 1930 var vi danske Seminarister til Stævne i Arvika i Värmland. Vi var fire Haslevitter: Frk. Anna Hansen (29), Berthelsen (29), Abrahamsen III. Kl. og undertegnede. Rejsen og Udflugterne i det skønne Värmland var herlige Oplevelser. Vi var ca. 120 Danske i alt. Som Talere medbragte vi Pastor Johs. Larsen og Pastor Bonde-Petersen. Der var en Mængde svenske Talere, hvoraf jeg vil nævne Komminister, teol. Lic. Gustav

Ankar, Dr. teol. Gunnar Bergström, Pastor Hoff, Proff. Holmquist og H. H. Biskoppen, teol. Dr. J. A. Eklund, Forfatteren til »Fädrenes kyrka i Sveriges Land«. — Ja, vi hørte endogsaa Erkebiskop Nathan Söderblom. Han talte til os, medens Toget holdt 10 Min. paa Arvika Banegaard. Ikke

Värmland.

mindre betydningsfuldt var Samværet med svensk Seminarieungdom; vi kan lære meget af dem. — Vi var paa Fællesrejse derop, og Turen kostede ca. 50 Kr. Næste Gang bliver Fællestævnet rimeligvis paa »Nyborg Strand«. Alle Deltagere er enige om, at disse Stævner har stor kristelig og national Betydning.

Naar jeg saaledes ser tilbage paa Aaret, maa jeg erkende, at vi, der gaar paa Haslev Sem., er en Ungdom under lyse Kaar. Vi har de bedste Betingelser for at faa en god Uddannelse og en rig Udvikling, som gør os brugbare til vor Fremtidsgerning i det danske Folk.

Med kammeratlig Hilsen til alle »gamle«, især Aarg. 29—30.

Hans Schnell,
Haslev Sem.

.....

FRA AAR TIL AAR.

I. »Haslevklubben«.

Lørdag Aften 15. Novbr. 1930 indfandt en Flok (34) forhenværende Haslev-Seminarister sig i KFUM.s Bygning, Gothersgade, København, for under selskabelige Former at drøfte Muligheden af jævnlige Sammenkomster ad Aare. Det blev en fornøjelig Aften, der mindede meget om »gamle Dage«; hver kendt Skikkelse, der viste sig i Døren, bragte Stemningen til at stige, og snart gik Samtalen om nyt og gammelt saa livligt ved Kaffebordene, at det næsten kneb med at faa begyndt paa Dagsordenen; men vi kom da igenem den, og der blev ogsaa Tid til musikalsk Underholdning og et Par »sjællandske Historier«, før der sluttedes med Andagt ved Ellevetiden.

Da vi haaber, at flere end de, der den Aften var til Stede, vil interessere sig for den Forening, der blev dannet, og ved Lejlighed indfinde sig paa Mødeaftnerne, bringes herved et Uddrag af »Loven«:

1. Foreningens Navn er »Haslevklubben«.
2. Dens Formaal: at give tidligere Kammerater Lejlighed til selskabeligt Samvær med flere, end den enkelte kan overkomme at samle.
3. Dens Ledelse: en Bestyrelse paa 3 Medlemmer. Formand Svend Andersen (1921), Gentofte.
4. Dens Indtægter: et aarligt Kontingent paa ca. 2 Kr. af hvert indtegnet Medlem (Kaffe m. v. betales hver Deltager for sig).

5. Sammenkomster: 2 a 3 hver Vinter i København.
Een aarlig Fællesudflugt (rimeligvis i Juni).
NB. Som Mødedag er valgt Lørdag.
Deltagelse anmeldes forud til Formanden. Adresse:
Frøndevej 42, Søborg.
Medlemmerne faar pr. Postkort Meddelelse om
næste Sammenkomst og er **pligtige** at sende Svar,
om de kommer eller ikke.

»Haslevklubben«s Omraade er København og nærme-
ste Omegn — men »nærmeste« er et vidt Begreb. Første
Aften var der Deltagere fra Omraadet Frederiksværk—Ros-
kilde—Køge. Styrelsen bestaar af Frk. Louise Skovgaard
(1925), Carl Larsen (1927), der har startet Sammenslut-
ningen, og undertegnede.

Hermed et hjerteligt »Velkommen« til hvem som helst
af Elevforeningens Medlemmer (inclusiv eventuel Ægte-
fælle), der faar Lyst og Lejlighed til at være med i »Has-
levklubben«, enten som Gæst en Gang imellem eller til
Stadighed.

Svend Andersen.

II. Forflyttelser m. m.

- Chr. Th. Roos (1909) udnævnt til Overlærer i Græsted.
Aage Th. Christensen (1912), forhen Faarevejle, er ansat som Førstelærer
i Uvelse pr. Lindholm.
Axel Kildeberg (1913), forhen Vejstrup, Fyn, har faaet Afsked efter
Tuberkuloseloven og bor nu i Gilleleje.
A. Berglöv (1913), Repræsentant under Det danske Petroleumsaktie-
selskab, har faaet Bopæl i Køge.
Alma Pedersen (1913), Kidserup Skole pr. Holbæk, er blevet gift med
Landmand Nielsen, Kidserup. Fortsætter Lærerindegerningen.
Jacob Traasdahl Møller (1913) er ansat som Kommunalærer i Hobro.
Sudanmissionær Hansine Kristiansen (1914), der før Tiden er hjemme
i Danmark, rejser sandsynligvis tilbage til Sudan inden Udgangen
af 1931.
A. Johs. Andersen (1916), Lærer i Nykøbing F., er blevet Ejer af og
Forstander for Handelsdagskolen der, samt Forstander for Han-
delsaftenskolen.

- Marie Kruse (1916) er blevet gift med Lærer Nielsen, Søborg ved København.
- Mette Larsen (1916), Stenlille Realskole, Enke efter Johs. Larsen (1916), har adopteret en lille Pige.
- Nikoline Nielsen (1918), tidl. Sekretær i Herning KFUK., er blevet Forskolelærerinde i Ikast.
- Marius Kristensen (1919), forhen Stationsskolen, Ulfborg, er kaldet til Førstelærer i Grønbjerg Skole pr. Grønbjerg Station.
- Johs. Schmidt (1919), forhen Græsvænge Skole pr. Marstal, er kaldet til Enelærer i Tøjstrup Skole, pr. Allingaabro.
- Carl Martin Larsen (1919), forhen Lærer i Vordingborg, er efter endt Aarskursus ansat som Døvtummelærer i Nyborg.
- Gerda Andersen (1923), forhen Vinderød, er blevet Lærerinde ved Frederiksværk Borgerskole.
- Magdalene Andreasen (1925), ansat i Græsted.
- Ester Christensen (1926), fast Vikar i København.
- Søren Hougaard (1926), fast Vikar i København.
- Emil Nielsen (1926) g. m. Helga Hansen (1926).
- Verner Rasmussen (1926), ansat i Holstebro.
- Rosa Aagesen (1927), ansat i Seem pr. Ribe.
- Jens C. Andersen (1927), ansat som Sekretær i Thisted og Thykredsen, g. m. Mary Madsen (1927).
- Jenny Christensen (1927), ansat i Varde.
- Agnes Davidsen (1927) ansat ved Forberedelsesskolen i Randers.
- Børge Davidsen (1927), ansat i Køge.
- N. C. Eriksen (1927), Enelærer ved Bedsted Kirkeby Skole.
- Viggo Hansen (1927), Enelærer i Harsbøl ved Grindsted.
- Dagny Jensen (1927), ansat ved Haraldsted Privatskole.
- Inger Johansen (1927), ansat i Kalundborg.
- Johannes Poulsen (1927), ansat ved Mammen Skole pr. Bjerringbro. (Navnef. til Krogh).
- Laurids Knudsen (1927), ansat ved Christiansfeld Realskole.
- Carl Larsen (1927), ansat i Glostrup.
- Emmy Larsen (1927), Forskolelærerinde i Tejn (Bornholm).
- Henry Lyster (1927), Enelærer i Pedersker.
- E. A. Mogensen (1927), ansat ved Haslev Kommuneskole.
- Axel Nielsen (1927), ansat ved Halsted Skole pr. Aunede.
- Else Bahn Pedersen (1927), ansat i Kirkehyllinge.
- Andrea Rasmussen (1927), ansat i Køge.
- Hans Aage Hansen (1928), ansat i Kongsted. — Gift.
- Filip Hansen (1928), ansat i Tjæreby. — Gift.
- Ellen Hansen (1928) ansat ved Skjern priv. Realskole.
- Ernst Nielsen (1928), ansat i Toxsværd.

- Knud D. Nielsen (1928), ansat som fast Vikar i Vejle.
 Anna Nielsen (1928), ansat i Aversi ved Haslev.
 A. Rosager Hansen (1928), ansat ved privat Realskole i Asaa.
 Helga Sørensen (1928), ansat ved Klintebjerg Børnehjem, Fyn.
 Hans Thybo (1928), ansat i Bjerringbro. — Gift.
 Johs. Bertelsen (1929), fast Vikar i København.
 Verner Hansen (1929), fast Vikar i København.
 Helga Houbye (1929), ansat ved Stiftelsen, Jægerspris.
 Svend Kristensen (1929), fast Vikar paa Frederiksberg.
 Alma Mogensen (1929), ansat ved Allingaabro Realskole.
 H. H. Nielsen (1929), ansat paa »Solhjem« ved Haslev.

III. Tilgang af nye Medlemmer.

- Førstelærer Villum Hansen (1910), Skibsted pr. Kongerslev.
 Lærer Niels Andersen (1913), Thorup pr. Nørager.
 Fru Pastorinde A. M. Olsen (1913), Gudum, Lemvig.
 Lærer Carl A. Larsen (1914), Korsø pr. Hvam.
 Forstander L. P. Hagelskær Lauritsen (1917), Hoptrup.
 Plejemoder Frk. Ingeborg Rasmussen (1922), Blindeinstituttet,
 Refsnæs.
 Lærer Rikard Tange (1924), Svinø pr. Lundby.
 Fru Pastorinde Karis Kristensen (1924), Næsborg pr. Løgstør.
 Seminarielærerinde Frk. Alfrida Petersen, Haslev.

Aargang 1930.

- Johannes Aage, Lysholm, Haslev L.
 Stig Andersen, Vester Egesborg pr. Lou.
 Ansgar Christoffersen, »Hvidehus«, Kvissel.
 Ellen Christensen, »Fjordgaard«, Grevinge.
 Gudrun Christensen, Det gl. Apotek, Vinderup.
 Henry Davidsen, Volosvej 16, København S.
 Alfred Hansen, adr. H. P. Hansen, Strøby Egede, Strøby.
 Vilhelm Hansen, Holmegaards Glasværk, Olstrup.
 Viggo Hansen, Hassing Hørdum St.
 Ester Hansen, } Gdr. Jens Chr. Hansen, Haarslev, Sand-
 Gunner Hansen, } ved St.
 Christine Jensen, Præstegaarden, Glyngøre St.
 Joen Joensen, Vidareidi, Færøerne.
 Evald Larsen, Vallekilde.
 Johannes Larsen, Everdrup pr. Rønnede.
 Johs. Madsen, »Lindely«, Aastrup pr. Pejrup St., Fyn.
 Regnar Otto Madsen, adr. Jens Madsen, Øster Ørum pr.
 Daugaard.

Morten Mortensen, Nøddelund pr. Bjerringbro.
Hedvig Nielsen, Præstøvej 45, Næstved.
Frode Cornelius Nielsen, Dehnsvej 4, Næstved.
Signe Olsen, »Enghavegaard«, Ammindrup, Helsingø.
Thorkild Petersen, Engvej 46, Korsør.
Johannes Poulsen, Glerup pr. Gjedsted.
Petra Pedersen, Kirkeby, pr. Kirkeby St.
Karen Margrethe Petersen, adr. Gdr. Chr. Petersen, Marke
pr. Svinninge.
Kristian Søllested, Torvegade, Haslev.
Johs. Skovenborg, Elmegaard, Taulov.
Ester Wuust, Ordrup pr. Faarevejle.

REGNSKAB FOR AARET 1929—30.

I n d t æ g t:	Kr. ø.	U d g i f t:	Kr. ø.
Kassebeholdning	695 70	Annoncer	13 50
453 Kontingenter à 2 Kr.....	906 00	Konvolutter, Fragt m. m.....	30 55
28 — à 1 Kr.....	28 00	Frimærker, Brevkort, Opkrævning ..	210 10
6 — af nye Medlemmer		575 Aarsskrifter + Klichéer	662 00
à 2 Kr. + Porto	13 26	Bestyrelsesmøde	45 80
422 Opkrævninger + 2,00	179 25	Jubilæumsgave til Lærer Hougaard .	50 00
Renter ^{31/12} 1929 og ^{30/6} 1930	25 25	Kassebeholdning	935 51
Gave t. Haslevs Bogen fra Dr. Gøtzsche	100 00		
Balance	1,947 46	Balance	1,947 46

Melløse, den 1. Oktober 1930.

W. J. J. Willadsen,
Regnskabsfører.

Ovenstaaende Regnskab er gennemset og fundet i Overensstemmelse med de vedlagte Bilag.

Odense, den 7. Oktober 1930.

J. P. Krüger,
sign.

Skodborgskov, den 19. Oktober 1930.

Marie Petersen,
sign.